

Mesečnik za občevalce Vydrove
tovarne hranil v Pragi VIII.

Letnik X.

Predplačati se ne more.

1. juna 1913.

OZDRAVLJEN.

V ordinacijsko sobo nekega zdravnika, ki je slovel kot strokovnjak, je stopil močan, krošnjat gospod, star kakih 50 let. Lasje so mu že nekoliko siveli, ali zraven je bil jako rejen, kar je bilo dokaz, da se mu dobro godi ter nima preveč opravkov. Zdravnik ga je samo enkrat pogledal in je takoj poznal, zakaj ga je obiskal ta-le navidezno zdravi pacient. Preiskal ga je ter ga vprašal, kaj vse je in pije. In mož je povedal, da veliko je in vsak dan izpije 6—8 vrčkov piva. Gostilno obiskuje vsak dan in ako se ondi zbere več znancev, potem se seveda ž njimi tudi delj časa zamudi ter izpije 10—12 vrčkov, ne da bi bil ravno pijan, le vesel je pač zraven. Tako ravna že dolgo let. Zvečer ga ni nikdar doma pri družini, za knjige in berilo ne mara, to ni zanj potrebno. Tako je živel dozdej brezskrbno in zadovoljno, krčma je bila zanj vrhunec vsega pozemeljskega veselja. Zdaj pa občuti posledice svojega enostranskega življenja — ni namreč popolnoma zdrav.

Vse to je zdravnik takoj izprevidel. Čim bo pacient starejši, tem hujše bodo posledice, ako bo živel in ravnal tako kakor dozdej. Zato mora uravnati pametneje svoje življenje, mora se več gibati, manj mesa jesti, pač pa več zelenjave, tudi zrnate kave ne sme preveč uživati, toda izmed vseh svojih dosedanjih potrebščin mora najpoprej slovo dati pivu...

„To se lahko reče, g. zdravnik! Vidim, da bo lečitev jako težavna! Brez piva živeti? Rajši hočem za eno ali dve leti manj živeti, a dokler živim, hočem uživati veselje!“

„Kakor je vam drago! Jaz morem samo svetovati, nikdar pa ne zapovedujem. Ako pa prevdarite, da imate doma družino, ženo in otroke, potem se pač morate ozirati nekoliko tudi na nje, da ne boste prepozno spoznali, da ste ravnali napačno.“

„Ali za božjo voljo, kaj pa naj pijem? Mar imam svoj želodec in svoja čreva prati s samo vodo?“

„Saj ni tako zoprna, le poskusite! A jaz vam še prav posebno priporočam „Julep“, ta vam bo bo ugajal.“

„Julep, kaj pa je to?“

„To je sadni sok, Vydrov izdelek in sicer jako imeniten izdelek. Špirita ne vsebuje, temveč samo neskašeni sladkor, ki vam bo koristil. S tem, ako bote manj pili, bote ustregli tudi svojim obistim, zraven pa ni izključeno, da bo Julep dobro deloval zoper oskorjenje cevi, kar sem pri vas tudi zapazil.“

Mož v polni življenski moči je prebledel. To je bila njegova prva pot k zdravniku. Doslej je vedno mislil, da ima jekleno zdavje ter da bo doživel Metuzalemovo starost. Zdaj pa je videl svojo osodno zmoto, ko je mislil, da mu pivo ali vino ne more škodovati.

Poslovil se je od zdravnika ter je černo odhajal na dom. Dolgo je razmišljal, ali naj uboga nasvet pametnega zdravnika in zapusti dosedanje življenje, ali pa naj živi dalje kakor poprej.

Tisti večer ni šel v krčmo, temveč je prvokrat ostal doma, pogovarjajoč se s svojo skrbno ženo o svojem položaju. Po noči so ga možgani dolgo trpinčili z raznimi mučnimi mislimi, a proti jutru se je odločil.

Poskusim tedaj s tem Julepom! Ako mi ne bo dišal, ga lahko izlijem in ako ne bo šlo drugače, lahko se vrnem zopet k pivu. Preden je prišel Julep, je pil le zoprno vodo, ki ga je seveda hudo tiščala v želodcu. A šesti dan je Julep srečno došel. Radovedno je odprl zabojček, v katerem je bil v slamenem ovoju skrbno zložen željno pričakovani eliksir, ki mu je imel vrniti izgubljeno zdravje in veselje do življenja. Prvokrat je dobil 10 steklenic. Začel je prevdarjati in cena K 4.— se mu ni zdela previsoka. Dobil je 10 polliterskih steklenic z aluminijevim zamaškom, na vinjeti so bile besede: Jabolčni Julep je čisti sok, izprešan iz jabolk itd.

Po navodilu v računu je čisto lahko odmašil steklenico. Natočil je v kozarec, zraven je nalil nekaj vode in zdaj je okušal.

„Presneto dobra zgaga! Ženka, poskusi tudi ti! Kaj pa meniš o tem?“

„Res izvrstno! Tudi jaz bom pila Julep! In otroci gotovo ne smejo piti nič drugega! Piva ž njim ne moremo primerjati!“

Prvokrat so ga pili pri večerji in sicer steklenico Julepa in steklenico slatine. Prav jim je ugajal. Drugi dan so ga pili znovič, tretji dan pa je razveseljeni pacient naročil novih 50 steklenic.

Imamo dozdej shranjeno takratno njegovo pismo. Omenja v njem svoje mučno potovanje k zdravniku in izreka svojo sodbo o Julepu. Zraven si naročuje tudi višnjevi Julep ter obljublja, da bo Julep zvesto naročal, pa tudi priporočal.

Od tistihmal je minilo eno leto. Dotični gospod je zdaj zdrav kakor riba, ni več toli trebušast ter se veseli življenja. Največje veselje pa ima nad otroki, katerim Julep ne-le diši, temveč je zanje tudi sredstvo zoper alkoholizem. Ne bo jim treba, da se kedaj odrekajo piva ali vina, ker se ga niso sploh nikdar navadili . . .

Kako se Julep razpošilja, o tem najdete poročila v prejšnjih številkah „Domačega Prijatelja.“ Zaboj z 10 steklenicami stane K 4.—. Zaboj se sicer zaračuni, toda mi ga vzamemo za isto ceno nazaj, tudi steklenice vzamemo nazaj po 10 vin., če povratno voznilno sami plačate. Takoj pri prvi poskušnji se že prepričate, kako vam je Julep dišal. Poskusite tedaj za enkrat! Julep je izvrstna pijača, čisti sok iz prešanega sadja, ki ni zredčen z nobeno drugo tekočino. Jabolčni Julep se prodaja tudi v $\frac{1}{4}$ literskih steklenicah po 30 vin.

DOGODBICA NA KMETIH.

Škorjančeva Rotijca je bila najbolj zalo dekle v celi vasi. Vesela, nagajiva in zapeljiva, da jo je bilo veselje gledati. Kdor je nekoliko globokeje pogledal v njene oči, tega je prešinila vročina po udih. O tem bi lahko povedal županov Jurček, kateremu so Rotijčine oči povzročale ne le vročino, temveč so ga navdajale tudi z hrepenenjem, da bi te oči vedno poljubljal. In Jurček jih je pogosto poljubljal, ne samo oči, temveč tudi lepi Rotijčin obrazek, ki je bil bolj svež in rožnat kakor vse cvetlice v županovem vrtu.

Tudi Rotijci je bil Jurček všeč. Ugajala ji je njegova močna, krepka in lepa rast, zagorelo lice, največ pa lepo zgrajena županova hiša, ki jo je imel kmalu podelovati kot edini sin in dedič. V duhu je že sanjala, kako lepo se ji bo podalo, ako bo nosila lepo svileno obleko, mislila je na to, kako ji bodo tovaršice zavidale njeno srečo. Sama je bila iz revne kože in njene roke so bile žuljave od dela.

Semtertje jo je zbolel spomin na lepega kodrastega Jugo-vega Tinčka, kateremu je lani na božji poti obljubila večno zvestobo, a zdaj se je temu branila z vso močjo. Zavoljo ene nezvestobe na svetu več ali manj se svet ne bo še podrl.

Moj Bog, Tinček! Zal in prijazen fant je bil, prisrčnega pogleda, Rotijco je ljubil nad vse, a je bil siromaček tako reven kakor ona. Ima le na pol podrto kočo, v kateri stanuje s svojo staro materjo in mora vsak dan trdo delati pri tujih ljudeh kakor ona. Županov Jurček pa je bogat, nališpan, ponosen in tudi lep.

Odločila se je tedaj za Jurčka. In Tinček? — Hm, ne bo tako hudo. Potoži svoji mami, zajoče, nekaj časa bo spominjal in potem se vse pozabi. Rotijca je le kmalu nanj pozabila v vročem ljubčkovem objetju in veselila se samo, kako bo gospodinjala v ponosni županovi hiši.

Neko poletno popoldansko nedeljo, ko se je ljubo solnčice smejalo na ves svet, je sedela z Jurčkom v razcvetelem vrtu, med gredami zelenega rožmarina in pisanih klinčkov, ter mu je šepetala vsa rdeča:

„In kedaj bova obhajala, ljubi moj, najino poroko?“

Mesto odgovora jo je strastno poljubljal ter končno dejal:

„Kmalu, kmalu, moj srček!“

Rotijca pa, vsa omamljena od sreče, je skrila svojo razgreto glavico na njegovih prsih.

Da, čakala ga je kmalu poroka, a ne z Rotijco. Stariši so mu poiskali bogato in lepo nevesto in Jurček se ni upiral. Rotijce se je že naveličal, ljubezen je postala hladna, in sedanja njegova nevesta je bila res lepa kakor rožica. Nosila je svileno obleko in je bila ponosna zavoljo svoje lepote. Oj, kakšen razloček je bil med njima, med Rotijco in Liziko! Rotijca je bila pohlevna, pokorna, ki je prežala kakor zvesti pes na vsako

njegovo kretnjo, plavolasa Lizika pa je bila ponosna kakor Magdalena na oltarni sliki — o kakšen razloček!

Od tistega časa je Rotijca zastoj čakala v vrtu pod od-cvelo slivo. Zdelo se ji je, da cvetlice izdihujejo neki pogrebni, mrtvaški duh, pisani klinčki niso več cveteli tako lepo, kakor tiste dni, ko je k nji zahajal Jurček in poljubljal njene vroče ustne. Ni ga bilo več pri njej, pa tudi ji ni pisal ne ene be-sedice. Nič o njem ni vedela, glavico si je ubijala z neznos-nimi mislimi in zvečer je v svoji revni kamrici vsa nesrečna dolgo in dolgo točila grenke solze.

Nekoč, ko je bil tako miren večerni čas, ko sta jo hrepe-nenje in negotovost tako hudo trpinčila v prevaranem srcu, se je spravila ter odšla k županovi hiši. Potrkala je rahlo na Jurčkovo okence v njegovi spalnici ter šepetala njegovo ime. Zadremal in vznevoljen se je prikazal pri oknu in je osupnil, ko je zagledal svojo prejšnjo ljubico.

„Kaj pa hočeš tukaj?“ jo je vprašal osorno.

„Jurček!“ je vzdihnila ter se je milo razjokala.

„Eh, ne joči, boš še zbudila mojo mater. Pojdi na dom. Jaz imam že svojo nevesto, kmalu se oženim in med nama je že amen!“ in je naglo zaprl okno.

Rotijca se je naslonila na zid, debele solze so se ji lile iz oči in njeno telesce se je zvijalo v bolečinah. Sama še ni znala, kako je prišla na dom. Vsedla si je na razpravljenno posteljo in tako je vsa podrtá presedela do ranega jutra. Oči je imela motne in zardele in srepo je gledala pred se. Mlado solnčece je kakor vesela deklica izskočilo izza gora na nebeški obok ter obsijalo plavo jezero nedaleč pri gozdu.

Vse to so opazovale Rotijčine oči in nenadoma so oživele. Vzdignila se je s postelje, umila razvneti obraz ter odšla iz hiše. Škrjančki so jo pozdravljali z mičnim žvrgolenjem in tro-bentice so ob cesti dvigale svoje nežne glavice. Od travnikov se je razširjal prijeten duh. A Rotijca ni videla ničesar, je ni ganilo veselo in živahno življenje v božji naravi. Korakala je kakor brez misli, oči je imela uprte v jezero nedaleč pri gozdu. Nagloma je vzdignila glavo, ustavil jo je neki prijetni duh in še-le zdaj se je ozrla na okoli, kje da je. Ravno je šla mimo majhno, revno kočó, kjer je stanoval Jugov Tinček s svojo ma-terjo in polnim duškom se je napajala s prijetnim duhom, ki je prihajal do nje skozi odprto okno.

Tinčkova mati gotovo kuha „Vydrovko“, ker le ta tako prijetno diši. — Prav dobro jo pozna, saj jo je kuhala vsak dan — zato je cvetel njen obrazek bolj kakor nageljni na župa-novem vrtu, zato je bila tudi vselej tako vesela. Škoda, da ima zdaj izgubljeno življenje!

Rotijca je vzdihnila, obrisala si je solze na licih in kora-kala dalje, v srcu je imela vse polno bolečine. Še opazila ni, da je iz kočé izstopil lep, kodrast fant ter je hitel zanjo. Ustrašila se ga je, ko jo je dohitel, vzel jo je rahlo za roko ter vprašal prestrašeno:

„Rotijca, kam pa za božjo voljo tako hitiš?“

Ni mogla izpregovoriti ne besedice, samo s prstom je pokazala na plavo jezero nedaleč pri gozdu in se je znovič razjokala.

„Ne smeš, jaz te ne pustim!“ in jo je tesno pritisnil na srce.

„Pusti me, nisem vredna — pozabi na mene!“

„Nikdar! Naj si te je drugi ogoljufal in zapustil, jaz te imam vendar še rad. Da, zdaj še bolj, ker si toli pretrpela, jaz te zdaj ne pustim več proč. Mati so te zagledali skoz okno, ko si šla vsa potrta okoli. Izgledala si tako žalostno, da so me takoj poslali, naj te pokličem. Pojdi z menoj, Rotijca, zdaj si vsa opešana, treseš se od razburjenja, pojdi le z menoj, mati kuhajo ravno zajtrek, lahko se z nama okreпчаš“ in vlekkel jo je v hišo.

Ubogo dekle je jokalo same sreče:

„Kako si dober, Tinček in kako te jaz imam rada! Ali mi prizanesesh?“

„Iz celega srca!“ in blede Rotijčin je zardel od iskrenih, nežnih poljubov, s katerimi jo je obsul srečni fant.

Stopila sta v sobo in mati ju je pristrčno pozdravila. Rotijca je morala sestri za mizo, mati je pred njo postavila čašo okusne kave ter jo je silila, naj le je. A še siliti je ni bilo treba. Rotijca je lačno prijela čašo ter jo izpraznila z vidno slastjo.

„O — kako mi je zdaj prijetno in toplo!“ je vzdihnila in mati je še enkrat napolnila čašo.

Rotijčina in Tinčkova glava sta se bližali vedno tesneje k sebi. Obema je igrala sreča v očeh in Tinčkova mati je z veseljem gledala njuno srečo. V tem trenutku je Rotijca za vselej dala slovo županovi ponosni hiši in nezvestemu Jurčku in se je veselila težavnega dela, ki jo čaka s kodrastim Tinčkom. Čaka jo trudapolno življenje, a to bo pozlačeno s pristrčno ljubeznijo.

„Veš, Tinček, kaj mi je rešilo življenje?“ je končno rekla nekoliko zamišljena. „Saj si sam pravil, da bi te tvoja mati ne bili poslali za menoj, ako bi se ne bila ustavila pri vaši hiši.“

„Seveda! Kaj je tedaj rešilo življenje mojega srčka?“

„Vydrovka, ta dobra žitna kava!“ se je nasmehljala srečna nevesta.

„Kako pa to, moja draga?“

„Njen prijetni duh, ki je prihajal do mene skozi odprto okno, me je tako razveselil, da sem se takoj ustavila.“

„Kako pa si, Rotijca, poznala, da kuhamo ravno Vydrovko?“ je vprašal radovedno Tinček.

„O, jaz Vydrovko takoj poznam po njenem prijetnem duhu. Nobena druga kava, bodisi še bolj draga, je v tem ne prekosi.“

„To je pač res!“ in strasten poljub je potrdil njene besede.

„Res, da v tem Vydrovke ne prekosi nobena druga kava,“ je zadovoljno ponavljala pri peči Tinčkova mati, ki je medtem srebal okusno Vydrovko iz malanega lončka, katerega je dobila od svojega ljubega ranjkega moža kot poročno darilo.

Nekoliko priznanj o Vydrovi otroški moki.

Beneš Jožef, steklar, Vo-
dčarady, Malá Skála, 7./V. 13:
Prosim, da mi zopet pošljete
3 kg otroške moke za našo
Marico, zdaj nam je ravno
zmanjkala. Naša Marička se
je nanjo tako navadila, da
noče nič drugega papkati.
Prav izvrstno njej ugaja, zato
Vas prosim, da pošljete mo-
kico bržkobrž.

Bernhardová Marija, so-
proga mehanika, Kralj. Vино-
gradi, 14./IV. 13: Usojam si
Vam poslati fotografijo na-
šega malega Janezka, katerega že od 4. tedna krmimo z Vašo izvrstno otroško moko, ki mu toli ugaja. — Fotografiran je v 7. mesecu in tehta 8:50 kg. V petem mesecu je že dobil 2 zobka, ne da bi tega zapazili. Doslej nam ni bolehal. Zdaj pa se semertjeje posladka tudi z Vašo žitno kavo. Kličem živio vsem Vydrovim izdelkom.

Janezek Bernhard.

Blažek Franc., učitelj, Vel. Lohovice, Rad-
nice, 17./IV. 13: Prosim uljudno, da mi pošljete
3 kg Vaše otroške moke. Naši Miljuški gre ne-
izmerno v slast. Žal mi je, da je nisem naro-
čeval že prej. Kadar bomo dali fotografirati našo
Vydrovčanko, pošljemo Vam jo v album. Moko
bom povsod priporočal.

Butek Franc., graščinski vrtnar, Javoč pri
Bilsku v Šleziji, 28./IV. 13: Pošljite mi poštno
obratno 3 kg Vaše otroške moke, našim otro-
kom tako tekne, da jo moramo za nje nepre-
nehoma kuhati.

Bydžovský Francišek, knjigovez, Jablonec
ob N., 29./IV. 13: Pošljite mi nemudoma 3 kg
Vaše otroške moke. Pozabili smo jo naročiti
prej in zdaj smo v strahu, s čim bomo hranili
našo Veruško, preden dobimo moko. Jako ji
prija, dozdej ni bolehal.

Bystřický Dragotin, c. kr. oficijant, Kame-
nice n. L., 5./V. 13: Prosim za novo pošiljatev 3 kg Vaše izvrstne otroške
moke, ki naši Beluški tako neizmerno ugaja.

Cyril Jožef, kmet, Mokré, p. C. Budjejevice, 25./IV. 13: Pošljite mi 2
zavojevka Vaše otroške moke po K 2:40. Naša Barbika je že sicer velika in
hodi, ali od Vaše mokice se ne more
odvaditi.

Doucha Ivan, kmet, Kochánov, Ousobí,
22./IV. 13: Vaša imenitna otroška moka
se je tako obnesla, da je je naš enoletni
Jaroslavek pojedel že 12 kg in tehta 14 kg.
Moko kupujemo v trgovini g. V. Kabelača
v Nemškem Brodu. Zdaj pa pošljite zopet
2 kg za našo malo Maričko.

Dvořák V., črevljar, Milevsko, 12./IV.
13: Priložena slika našega Vašička naj-
bolj kaže, kako se je pri njem obnesla
Vaša otroška moka. Do 5. mesca smo ga
prikrmovali z drugo moko, a otrok je vedno
hiral, tako da ga je bilo žalostno pogle-
dati. Tudi zdravnik je že nad njim obu-
paval. Slučajno smo izvedeli o Vaši iz-
vrstni moki in ta je pri našem bolnem
(Nadáljevanje na zandjih štirih straneh.)

Dvořák V., črevljar, Milevsko, 12./IV.
13: Priložena slika našega Vašička naj-
bolj kaže, kako se je pri njem obnesla
Vaša otroška moka. Do 5. mesca smo ga
prikrmovali z drugo moko, a otrok je vedno
hiral, tako da ga je bilo žalostno pogle-
dati. Tudi zdravnik je že nad njim obu-
paval. Slučajno smo izvedeli o Vaši iz-
vrstni moki in ta je pri našem bolnem
(Nadáljevanje na zandjih štirih straneh.)

(Nadáljevanje na zandjih štirih straneh.)

Vašek Dvořák.

Marička in Jarmilka Gerl.

ZVONIMIR KOSEM:

VERZI.

Nad mestom zvonovi zvoné,
nad mestom oblaki bežé,
in jaz omahujem mračán
na cesti ves gladen, tak sam ...

Nad mestom zvonovi zvoné,
nad mestom oblaki bežé,
in v židi, v baržunu šumi,
bogati svet mimo hiti ...

Nad mestom zvonovi zvoné
in v daljo oblaki bežé ...
Življenje razkošno gre tod,
a moja to zadnja je pot ...

□□□

ELVIRA DOLINAR.

NA RAJČKIH.

Polno ljudi je danes na Rajčkih. Težki gospodarji z debelimi srebrnimi verigami na uri so se pripeljali na mogočnih konjih iz gornjih krajev. Bogati so tam gori iz denarja imajo polne skrinje, pa so se radi odzvali pozivu na prodajo. A tudi domačega sveta se je trlo vse polno. Če ne bi kupili, pa vsaj videli bi radi, kako se bo to zbarantalo. Tudi iz sosednje Hrvaške jih je bilo nekaj vmes, kajti lepi so bili Rajčki, vredni, da si jih pribori. Dober kos kruha zraste tam, kaj se tedaj ne bi pehali zanj.

Da ni bil Rajčki Tone tak pijanec in zapravljevec, lahko bi še tam gospodaril. A ni hotel poslušati nobene svarilne besede. Ne materine prošnje, ne ženine solze ga niso spreobrnilo, ko da ne bi bil kristijan, v dobri hiši odgojen. Prav tako, ko če bi bil iz loze všel.

Nikdar ni maral opravljati dela ob svojem času: drugi so okapali — on je šel še-le orat. Drugod se je koruza že stročila — njegova se je še-le ogrinjala. A kako je sodilo jeseni? Bože mili, tako gospodarstvo! Kolikokrat ga je posvarila žena: „Glej dečico drobno, pa vsaj za nje skrbi, če ti za mene nič ni. Kod se bo to klatilo po svetu, ako jim zapraviš domačijo!“ Lepo mu je povedala, lepo, milo proseče, toda on je ni maral poslušati. Vzel je klobuk ter odšel v lozo, a dostikrat ga ni bilo po cel teden nazaj. Popival je kje v kaki krčmi z ljudmi dvomljive vrednosti, kakor se jih na cesti lahko nabere vse polno. Ni se vrnil domu, dokler ni zapil zadnji krajcar.

Danes mu pa poje boben na dvorišču.

On sam je odšel, Bog ve kam, da ne bi niti slišal, niti videl. Že zarano zjutraj je odšel. Zena pa sedi v kamrici na postelji ter ihti in joče, da bi se moral kamen omehčati. Njenega krila se drži šestero drobnih ročic, troja mala deca joče in ihti ž njo. „Kam se podamo zdaj, vi moji ubogi, nesrečni otroci?“

* * *

Gori nad vasjo na prostranem griču leže Rajčki. In res je bil tu mali raj. Lepa domačija, hišica sicer stara, na način naših dedov lepo iz kostanjevih plohov zložena, toda od znotraj čedno pobeljena. Na vse štiri strani so bila vrezana okna, a na njih so cvetele lepe rudeče pelargonie in dišeči roženkravt. V hlevu par volov in dve kravi, v svinjaku po najmanj deset glav svinj a na dvorišču vse polno kuretine, rac in pur. Vse je kazalo roko umne in pridne gospodinje. Za hišo so se razprostirale široke, lepo obdelane njive, na gorici težko obloženi nograd, a za gorico, gor v hrib sama stara, temna kostanjeva in bukova loza. Zato so pač rekali tem blaženim krajem „Rajčki“, kajti v samem raju ni moglo biti veliko lepše in boljše ko tu, na domačiji očeta Miklavža.

Stari Miklavž je tu gospodaril že dolgo vrsto let. Prevzel je bil za očetom takrat, ko se je vrnil iz Lombardije, kamor je bil nosil svojo puško proti Italijanom. Vrnil se je še pred zaključkom vojne, ker mu je bila predrla sovražna kroglja stegno. No, zdravniki so izvlekli tisti svinec in rana se je kmalo zacelila. Nikoli ga ni motila, še-le na stare dni je začelo v stari rani zopet ščipati in rezati; moral se je opirati ob palico, kadar je hodil doli na faro k maši. Toda kaj njemu to ščipanje, za to se ni dosti menil. Njega je bolelo, kadar je videl, kako gospodari mladi svet na njegovi lepi, dragi grudi.

Kmalo po povratku iz Italije se je bil oženil. Žena Barbika sicer ni prinesla veliko dote, toda pridne roke in bister razum in sta živela složno in v najlepšem miru. Bog jima je podelil samo sinčka edinca, kojega sta vzgojila skrbno in vestno. Vrl dečko je dorasel, samo nekoliko prelahkoživ se je videl očetu.

Bila je tisto dobo prišla v vas dekla — tujka. Vesela je bila, živahna in zgovorna, vsa druga, kot domača dekleta, ki so bila vedno pohlevna in tiha. Nikoli je ni manjkalo, če so kje zaškripale harmonike, vedno je bila prva na plesišču, a njene črne, velike oči so iskale samo njega — Rajčkega Jureta.

Tako se je zgodilo, da je stopil Jure nekega dne pred očeta ter odločno izjavil: črnooko Nežo, ali nobene. Pa ker je bil sin edinec, mati pa bolehnna in potrebna pomoči, je oče naposled privolil, kajti treba je bilo krepke ženske roke pri hiši.

Že drugo leto je tekla zibka v hiši, a ni se tako kmalo več vstavila. Vedno novi mali Rajčki so prihajali, komaj se je eden izkobacal iz zibke, že je legel drugi notri. Sami krepki, zali fantički.

Stari Miklavž je bil vesel tega božjega blagoslova. Pestoval je svoje vnučke ter računal, koliko se bo dalo delati, popravljati in izboljšati, ko doraste hiši toliko delavnih rok. Veselo se je muzal, ko je sedel s pipo v ustih pri peči in so mu plezali mali dečki po kolenih.

„Čakaj, Tonče moj mali, ko boš znal vihteti sekiro, greš z menoj v lozo. Jelšico pod Rajčki posekamo in iztrebimo, zemljo zrigolamo ter nasadimo trtice zlahčne, da bo vsaj kaj piti, ko bo toliko žejnih težakov pri hiši. Čakaj, le čakaj, Tone moj mali, vsega te naučim!“ In hihital je stari veselja in tlesnil ob dlan.

V to mirno, veselo življenje je posegla smrt s kruto roko. Bilo je nekega zimskega dne. Zunaj je bil ostri mraz; burja je navijala tanko okolo voglov hiše, da so bila vsa okna okovana v led in je vladal cel dan mrak v hiši. Stara Bara, ki je že celo zimo pokašljevala, se danes kar ni dala iz postelje ven. Tako utrujeno se je počutila. A zunaj je bil mraz, tu notri na postelji pa lepo toplo. Nasmehnila se je, če je kedo pogledal k njej; samo govoriti se ji ni ljubilo.

Zvečer, ko so odhajali spat, je nalahko hrkala; mislili so, da tako trdno spi. Toda drugo jutro, ko so pogledali k njej, se ni dala več predramiti: spala je večno spanje. Kakor se vstavi ura, ko ji poteče čas, mirno in brez hrupa, tako se je ona ločila od tega sveta. Trudni udje niso bili več za delo. Legli so k večnemu počitku.

Ni bilo veliko joka okoli nje. Priprosti sin narave čuti v srcu, a ne kaže svojih čustev burno na vnanje. Mirno in vdano prenaša osodo od Boga mu dodeljeno. Tako je tudi stari Miklavž se poslovil od svoje zveste družice.

„Le spi, spi, mila pajdašica moja, le počini se, saj se na tem svetu nisi počinila nikoli. Bo ti pa na onem svetu laglje, kot ti je bilo na tem.“

Drugi dan so jo odnesli k Svetemu Jožefu k večnemu pokoju.

Pa kakor če bi bil s staro Baro odšel tudi blagoslov od hiše! Vse je bilo zdaj narobe. Manjkalo je pač njenega skrbnega očesa, ki je videlo vse.

Takoj na spomlad je bilo veliko prerekanje v hiši. Treba je bilo napraviti za v malin, a izkazalo se je, da bo ostalo koruze samo še za enkrat. Bože moj, še nikdar ni bilo tega, da bi bili pri tej hiši kruh kupovali. A to zdaj že na spomlad, ko nova koruza še niti posejana ni. Kam bo to še došlo! Seveda je bila vsega kriva Neža. Možki so se drli nad njo, kam je razmetala toliko koruze, a prav jo je pogodil Miklavž, očitajoč ji, da po mamini smrti ni napravila niti enkrat živadi kuhanja, le vedno je trosila zrnja. Zdaj naj pa gleda, kam jih je pripravila njena nemarnost.

Neža je skomizgnila z ramami ter trdila le svoje: „Kaj čem dati živadi stradati?“ Ničesar niso opravili z njo.

Oh, kje so bile pridne mamine roke, ki so dospele k vsakemu delu! Neža, ako je na njivi plela, so ji prašiči doma lačni krulili; medtem, ko je v nogradu vezala, ji je na vrtu pognala solata v vrh. Ni ga zmagala dela, nikakor ne.

A tudi pri otrocih se je poznalo, da manjka strogega reda. Stara mati jih je navajala k poslušnosti in poštenju, zdaj je vsako delalo, kar se mu je zljubilo; kar je hotelo katero imeti, to je dobilo. Vedno so se pripravljali v kuhinji posebki za deco.

Stari Miklavž je zmajeval glavo. „Čuj, Jure, to ti ne bo šlo prav! Kaj pustiš deco tako! Nobeno ti ne bo nič prida. Uči jih vsaj poštenja!“

Toda Jure ni dal nič do tega. „Samo jih pustite, saj so še mladi. Naj imajo svoje veselje. Ko dorastejo, bodo že drugačni.“

Ali niso bili drugačni nikoli. Delo jim je mrzelo, odtegnili so se mu, kjer so le mogli. Mlajši bratje, vedoč, da bo domačija Tonetova, so se ogibali dosledno vsakemu delu, češ, kaj bi njemu robotali. Naposled so odšli drug za drugim vsi v službo na vse strani sveta. Tako je ostal Tone sam doma. A zdaj se mu je še manj hotelo delati, rekši, kaj bi sam napravil! Le v krčmo je zahajal, popival in vasoval cele noči.

„Čakaj, oženim ga in mu dam čez,“ si misli Jure, „bo imel vsaj več veselja.“ Ker se je zdela ta tudi Miklavžu pametna, sta mu začela prigovarjati, naj si izvoli nevesto.

Težko to ravno ni bilo. Dekleta so vsa pogledovala za brhkim, črnolasim Tonetom; saj vedno bolj gledajo na fantovo zunanjo obliko, kot na njegove vrline.

Tako je bila kmalo odbrana nevesta, Dolekova Micika, drobno, nežno dekletce, ki je bilo skoraj preslabotno za to veliko domačijo. Ali imela je precej dote in veliko dobre volje. Sama je rekla Neži, ki ji je očitala njene slabe moči: „Nič se me ne bojte, mama, če enkrat ne prinesem, pa dvakrat poskočim; saj noge imam urne.“ In res je bila gibčna in vrvežna kot veverica.

In so zopet škripale harmonike na Rajčkih, cvilile so spet gosli in godrnjal je bas. Dolgo omizje je bilo svatov in povablencev in nosili so notri, kar je najboljšega in najdražjega. Koliko lepih, mogočnih puranov je moralo iti pod nož, da so pomagali slaviti ta dan. In kolačev nebroj so bile napekle ženske, da bi vredno postregle svojim gostom. Vse je bilo veselo, srečno, blaženo.

Prvi čas po poroki je res zgledalo, da se če Tone popboljšati. Dokler je držala zima, je pridno drvaril z očetom v lozi, a ko je dohajala pomlad, je mirno vlekel brazde na njivi. Spreten je bil in jak in delo mu je šlo od rok. Tudi Micika je bila pridna gospodinja. Cel ljubi dan je bila na nogah in z marljivostjo nadomestila, kjer ji je nedostalo moči. Spet se je muzal stari Miklavž. „Sam Bog, da sem še to dočakal.“

Toda veselje ni trajalo dolgo.

Jeseni, ko so se začele povlačevati hladne megle, priromali so tudi bratje nazaj domu. Bili so na ciglarni doli na Hrvaškem, a zdaj, ko je bilo delo dokončano, vrnili so se domu praznih žepov. Veseli svetki so bili pogoltnili sproti ves mastni zaslužek muke polnih tednov. Sedli so zdaj za mizo k skledi tako mirno in ravnodušno, kot bi bili celo leto trpeli in se mučili za pridelek.

Mici to ni bilo po volji. Spomnila se je dolgih vročih poletnih delavnih dni, ko se je trudila in prizadevala, da bi čim več pridelala, zdaj pa pridejo gladni „ne bodi jih treba“ ter ji odjejo sad njene muke in njenega znoja.

„Kje ste pa bili poleti? Kaj mislite, da se boste shajali samo na zimo k nam? Pa bi še poleti pomagali pridelati!“

„Pusti jih no,“ jo je zavrnil Tone, „kam se pa čejo za-teči, če ne domu. Saj vidiš, da nimajo zdaj kam iti!“

Kljub svoji lahkomišelnosti je bil mehkega srca ter ni maral spoditi bratov z rodnega praga.

Toda s tem je prišel prvi oblak na zakonsko obzorje. Večkrat se je našel sedaj uzrok kakemu prepiru.

Ko je legla Mica v prvo postelj, ji je huda prela. Dolgo časa ni mogla več okrevati; hirala je celo zimo ter ni bila sposobna za nobeno delo. Tisto malo moči, kar ji je še ostalo, ji je izsesalo dete. Ker pa tudi ni imela nobene postrežbe, našla jo je še spomlad bolešno in slabotno.

Zdaj, kakor če bi bila vgasnila Tonetova ljubezen do žene. Kaj mu če bolna žena, njemu, mlademu, krepkemu in po življenju hrepenečemu možu. Poprijela se ga je spet stara lahkomišelnost; nič več se ni pobrigal za gospodarstvo ter vedno le stikal, kaj bi se dalo obrniti v denar, da bi imel za veseljačenje in paj-dašijo.

Tako je propadala lepa Rajčka domačija od leta do leta. Pač je Micika posvarila svojega moža, toda on se je vedno samo zadrł nad njo. Pozneje, ko mu je bilo žal hudih besed, je pač stopil v hram, natočil liter ta ga prinesel ženi. „Na, pij, pa ne bodi sitna. Ti po svoje, jaz po svoje.“ Toda njegovo kesanje je trajalo vedno le malo časa, dokler se ni s kom sešel, ki ga je spet zmotil s seboj.

Nekoč, davke je bilo treba plačati, obresti za najeto posojilo so zapadli, a krajcarja ni bilo pri hiši, pa je šel ter prodal vprežne vole na semnju. Cel teden ga ni bilo domu. Hodili so okoli vsi preplašeni, polni težkih slutenj. „Zakaj ga ni, zakaj ga pač ni, kod neki hodi s tolikimi denarji!“

In prišel je. Mršav, bled in prepaden, obleko zanemarjeno in oblateno, brez krajcarja denarja. Ni vedel povedati, kje mu je ostal denar. Po dovršeni kupčiji so pili v gostilni, a naprej ni znal, kaj se je zgodilo. Ali je res sam vse zapravil, ali mu je bil denar vzet iz žepa, ko je za mizo zaspal. Prav ničesar ni vedel.

Lotil se ga je skrajni obup. Strašno je pręklinjal sejmarje, kupce in krčmarje, naposled še nesrečno uro svojega rojstva,

vse svoje zgubljeno, zanikrno življenje. Ko mu je zmanjkalo sape, se je zgrudil na stol poleg mize, butal z glavo ob mizo ter zaplakal kakor dete.

Nemo so poslušali strašne njegove kletvine. Nihče se ni upal spregovoriti besede. Plaho so se skrivali deca za materino krilo ter jokali od straha pred očetovo podivjanostjo. Prvo je spregovorila žena očitajoč mu: „Vidiš, koliko potov sem te svarila, da bodi pameten, pa me nisi hotel ubogati. Kaj bo zdaj z nami?“ „Ne pikaj me še ti,“ se je zadril nad njo, „ne pikaj me, štrik vzamem, pa se za tram obesim!“ Na to je obmolknila ter obupno strmela vanj. Toda zdaj se je Jure spraval nad Nežo: „Vidiš, to imaš zdaj! Pa ne bi bila deci vsega pustila. Nikdar nisi marala nobenega strahovati. To si ti krivâ, da je tako daleč prišel!“

„Kje si pa bil ti,“ mu je razjarjena vrnila ona. „Kaj nisi onda znal povedati? Saj si deci prav tako na prosto dal, ko i jaz. Kaj onda nisi znal, kaj bo iz tega? Zdaj naj bom pa jaz kriva vsega!“

Gotovo bi se bila dolgo še tako prepirala, da ni posegel Miklavž z mirno besedo vmes.

„Kaj se bodeta zdaj prepirala, kedo je kriv, ko je tako prekasno. Molčita rajši pa premislita, odkod bomo vzeli denar, da poplačamo. Krik in plač zdaj nič ne hasne.“

Pomirili so se sicer spet, toda môra, ki je bila legla na celo domačijo, jih ni zapustila več.

Od tiste dobe je začel stari Miklavž vedno hirati. Sprevidel je pač, da se njegov vnuk nikdar ne spametuje, in vedel je, kam plovejo z nepopisno hitrico. Od dne do dne je zlezal bolj na kup. S težko muko se je le še plazil ob palico oprt ter samo še tarnal: „Oh, da bi me že Bog pobral, še predno se zruši vse skupaj. Da ne bi moral prepustiti lepe svoje grude tujim ljudem! Da le tega ne bi več dočakal!“

In bila so mu nebesa milostna. Že prihodnja zima ga je ugrabila ter mu izpolnila zadnjo željo: da je umrl na svoji zemlji.

Od te dobe je šlo hitro navzdol s Tonetovim gospodarstvom. Britka izkušnja ga ni izučila. Vedno bolj in bolj se je zakopal v dolgove, dokler ni bila zapečatenâ njegova osoda.

Njegova in njegove žene in otrok.

In danes poje boben na Rajčkih.

STONE RAKOVČAN:

VERUJ...

Veruj mi deklé
le tvoje oči
spominjajo me
nekdanjih dni —
ličee rdeče
je obledelo,
ličee polno

je ovenelo,
jamic okroglih
v njih zdaj ni več —
samo oči
pravijo mi,
da je pač lice,
nekdaj cvetelo,

oj, pa čez zimo
hipno odcveto — —
samo oči
pravijo mi,
da tisti čas
ljubil sem jaz
to lice blede, uvelo...

FRAN LOČNIŠKAR:

NE SRAŠITE OTROK S STRAHOVI!

Nekaj čudnega se mi je pripetilo zadnjič. Hodim po hodniku pred šolsko sobo gorindol in nekaj čitam. V sobi, bili so že otroci notri, je bilo tako mirno kot še nikdar. To se mi je zdelo tako čudno, da sem dvakrat pogledal noter, rado-veden, kaj je „prvoletnikom“, da se nič ne pomenijo med seboj. A opazil nisem družega kot po dve, tri glave skupaj — in neko tajinstveno šepetanje. To me ni vzemirjalo in nič hudega sluteč nadaljujem svojo „stražo“ pred vrati.

Kar naenkrat se odpre šolska soba na stečaj — bila je narahlo priprta — in predme stopi cela vrsta učenk in učencev, s torbicami in s pletenicami oborožena, kar pripravljena za odhod.

Skoro bi se bil domislil na upor — da bi ne poznal teh jagnjet.

Gledajo me z vprašujočimi in s prestrašenimi očmi — jaz pa nje.

„Kaj pa vam je?“ vprašam začudeno in pogledam na uro. „Saj je šele tri četrt na eno!“

Otroci se pomaknejo nazaj, jaz pa za njimi v razred.

„Kako, da mislite iti domov,“ vprašam bližnjo učenko. Nič odgovora. „Povej vendar!“ V tem opazim malo deklico, ki tiho joka. Zraven nje pa drugo, ki se ravno pripravlja na tako delo.

„Kaj se ti je zgodilo, Micika?“

„Cigani me bodo!“

Skoro, da mi ni ušel smeh. „Kje pa vendar? Kdo ti je to nalagal?“

V tem se zglesi starejši deček in dvigne roko.

„No, kaj bi rad?“

Deček govori: „V naši vasi je dvajset ciganov, pa šest otrok imajo s seboj! Sedaj se pa boji, da bi se nje ne vzeli. Pa drugi se tudi bojé, zato hočejo domov!“

Zdaj mi je bilo vse jasno. Najprej sem moral potolažiti jokajoče, potem sem jih šele prepričeval, da to ni nič. Dopovedal sem jim, da morda pač kedaj slišijo od staršev: „Cigan te bo, če ne boš tiho,“ a, da to rečejo nalašč, samo, da bi bili pridni. Razjasnjeval sem dalje, da so cigani ravno taki ljudje kot mi, samo siromaki so, ker nimajo svojih hiš in njiv, vsled česar

morajo beračiti pri drugih ljudeh in da so tisti otroci njihovi, ne pa, da bi jih bili kje vzeli, ker še sami starši komaj živijo.

Ko sem slednjič vprašal Miciko, če se jih še kaj boji in je rekla, da ne, sem bil nekoliko potolažen, a ne popolnoma.

Rojila mi je po glavi še dalje naša tako zanemarjena domača vzgoja. Človek bi več ne verjel, da smo v 20. stoletju, ko je vendar človeški razum prodril v največje tajnosti mogočnega stvarstva, a na največjo srečo, na pravo vzgojo je pozabil.

Pa zašel sem predaleč!

Ta slučaj mi je odprl vpogled v odgojo na kmetih in počil tudi mene, kako rodovitna tla so otroške duše. Kdo bi pač zameril naši materi, ki hoče otroka umiriti s tem, da mu zažuga s ciganom ali z volkom! Ona ne misli pri tem ničesar hudega. Slišela ni nikdar, ne v šoli, ne v cerkvi, kako je ravnati s tako mehko stvarjo kot je otrok. Manjka ji pouka in tega ni ona kriva. In v tem, da so starši, bratje in sestre proti otročičem tako radodarni s strahovi — v tem tiči grozno zlo. Že zgoraj navedeno ni kar tako! Da bi bili vi videli to preplašeno deco in o belem dnevu pa v šoli, kjer se jim ne stori nič žalega — potem bi vedeli, kaj stori „povest o strahovih“ in pretenje s cigani.

Kam privede človeka strah, o tem bi vam lahko napisal celo knjigo samih črno popisanih listov nesrečnih bitij. Le nekaj: Poznam rodbino, kjer veruje mati v strahove in to je razodela seveda že v mladosti tudi svojim otrokom. Njen sin je pameten, razumen gospodar, zares razumen — in to je čudno — ponoči ga ne spravite izpod strehe. Vprašal sem ga sam, zakaj je tak. „Jaz si ne morem pomagati!“ je bil odgovor. A ta človek je navaden posestnik. Poznam pa tudi gospoda, ki je dovršil vse srednje in še visoke šole po vrhu — pa mu vsa učenost nič ne pomaga proti strahovom. In takih je mnogo in vsi so nesrečni po krivdi svojih vzgojiteljev, ki jih seveda ne smemo dolžiti tega greha, saj jim ni bilo znano, kako se mora ravnati z mladino.

Ljudje s tako bolno domišljijo, da verujejo v vse mogoče in nemogoče strahove, so res prave sence življenja, neozdravljivi siromaki. Njihova domišljija deluje še dalje, ustvarja vedno kaj novega. Vsak grm jim je ponoči zloben človek, vsak šum lista, ki pade z drevesa, njegova stopinja.

Francoski pisatelj Maupassant nam v neki črtici opisuje takega človeka. Kadar je prišel v svoje stanovanje zvečer, je vselej vse kote preiskal pod posteljo, pregledal je po omarah, če ni morda kje kak človek ali vsaj njegov duh. In taki ljudje živijo, oziroma životarijo, v resnici, a nihče jim ne more več pomagati, ker jim je bila domišljija zastrupljena že v kali, v nežni mladosti!

Spomniti se moramo še na nekaj — na zakon o dednosti. Znano je, da otrok podeduje po starših poleg telesnih lastnosti

tudi duševne. In če so starši v takem čudnem duševnem stanju, ali se ni bati tudi za otroka, da mu usoda da takoj pri vstopu v to življenje tako hud udarec?

Tudi če mati malega poredneža parkart oplašiš z „bav bavam,“ vendar že otrok kmalu spozna, da ga mati ne more kar tako poklicati. Ali si ne misli morda potem — „mati laže!“ Vsaj, ko pride k zavesti, mu pride kaj takega na misel. A to je hudo očitanje, čeravno se vrši na tihem! Tudi malo otroške ljubezni gre, če mu starši obljubujejo, da ga bodo izročili ciganom. Ljubezen se ohrani z ljubeznijo, ne pa z grožnjami in poleg tega še z izmišljenimi. Tak otrok se bo pozneje bal samo telesne kazni in orožnikov, ne pa svoje vesti, ki vелеva vsakemu človeku, kaj je prav.

Proč tedaj z vsemi takimi strahovi, ki zastrupujejo večkrat mlado bitje za vedno! Namesto njih pa naj stopi z ljubeznijo vzgojena zavest, da je otrok dolžan izpolnjevati to, kar želijo starši.

ANTON ZAJC:

BREZ NASLOVA.

Moj prijatelj Maksim Maksimovič je siromašen in okoren človek, a filozof posebne vrste.

„Ravno premišljujem, kakšna čudna bitja smo mi ljudje,“ je rekel, ko sva se nedavno sestala v borni predmestni ulici.

„Glej! v tejle ulici živimo sami ponižani in razžaljeni. Srečujemo se in znanci smo, dasi nikdar ne govorimo med seboj. Vsaki živi zase zaprt v svoje gorje, čeprav je med nami neka sorodna vez, ki jo snujejo duše.

Kedar takega znanca srečam, ga pogledam in takoj vem, pri čem da sem. Raz obraza mu berem, kaj se dogaja v njem. Skozi njegovi stisnjeni ustnici slišim skrivnostni šepet duše, ki pripoveduje o onem, kar je zakrito javnosti. Usta molče, a govori duša, ki nikdar ne laže.

Raz obraza mu berem, kaj se dogaja v njem. Vidim, da ga mori težka bol, in nehote se vprašam: Kaj mu je?... Morda so mu vzeli službo in se sedaj bori z obupom, morda je bolan in zapuščen? V tem britkem času si želi prijatelj, spominja se znanec iz ulice, a nobenega ni, da bi mu rekel tolažilno besedo.

Kajne, to smo bitja! Vsi smo medsebojni znanci, bratje in sestre, a v sili ne vemo drug za drugega.“

Maksim Maksimovič je hipno umolknil. Pozorno je pogledal doli po ulici. Kakih dvajset korakov pred nama je namreč iz stare, zapuščene hiše stopila bleda in simpatična deklica. Pred pragom je postala, nevede, ali bi krenila na levo ali desno. Ko sva šla mimo, je naju pogledala s svojimi vlažnimi očmi in potem odhitela v nasprotno stran.

„Poznaš gospodično?“ sem vprašal Maksimoviča.

„Da; poznanka je iz ulice. Včasih sem jo srečaval redno, zadnje tedne pa bolj poredkoma. Domneval sem, da je nesrečna — in nisem se motil. Ko sva šla memo, sem slišal glas njene duše, ki kriči po pomoči in išče sorodnih duš...“

Maksimovič je vzdihnil in tudi mene se je polotila globoka otožnost. Rad bi bil nekaj odgovoril, nekaj rekel, a nisem vedel kaj. Njegovo modrovanje je bilo one vrste, ki v srcu zatre odgovore.

*

Drugi dan sem odpotoval na Dolenjsko. V svojem rojstnem kraju sem moral urediti neke nujne privatne zadeve. Dobri prijatelji so me namreč hoteli pripraviti še ob ono siromašno zapuščino, ki sem jo podedoval po roditeljih. Po preteku par dni sem se z večernim vlakom vrnil zopet nazaj v Ljubljano.

Na južnem kolodvoru me je pričakoval Maksimovič.

„Prišel sem, da ti nekaj povem,“ je rekel z otožnim glasom.

„Kaj se je zgodilo?“ sem vprašal iznenadeno.

„Tiste gospodične ni več...“

„Katere gospodične?“

„Tiste z vlažnimi očmi, ki sva jo videla v naši ulici.“

„Ah!...“

„Bila je kontoristinja brez službe, ponižana in razžaljena. Obupala je in šla v vodo. Včeraj popoldne so jo pri Vevčah potegnili iz Ljubljanice.“

Se še spominjaš mojih besed? Nahajala se je v britkem času; molče je iskala sorodnih duš, a ni jih našla...“

Maksimovič je zaihtel. V njegovih očeh so ob svitu električnih žarnic zalesketale solze. Utrinjale so se in padale v cestni prah.

○○○

Jako nevarno.

„Dovolite, ljubi sosed, našemu izletnemu društvu, da si malo vsemo tukaj na vašem travniku ter si nekoliko oddahnemo.“

Kmet: „Ali ni to vaše društvo vegetarno?“

KSAVER MEŠKO:

BOLNIKOVE POMLADNJE SANJE.

Vse moje misli so čudežno lepe sanje,
kipe mi vse v neskončno cvetočo dalj,
ker spet zeleni in spet cveti pomlad
vse širom logov, vse širom prostranih dobnav,
in jaz kot nekdanj sem spet čil in mlad,
in jaz sem spet zdrav, in jaz sem spet zdrav!
Zapojem si pesem... Ah, v usta kipi krvi mi val —
vse misli krasne so bile le prazne sanje?
V cvetoči pomladi, v življenja pomladi smrt me požanje?

□□□

VERA:

GLEJ!

Takšna, glej, je mamka moja:
ko zvečer ti pisma pišem,
ti srce žareče rišem, —
obljubljena da bom tvoja,
me postrani ogleduje,
pravi, da je to le šala;
tri si ljubčke je izbrala
se s četrtim poljubuje....

□□□

FR. SVAK:

MAŠČEVANJE LJUBEZNI...

Veselo se je razlegal po malem gozdiču zunaj mesta brezskrben smeh in krik treh otrok, ki so se igrali na travi, pomešani z mehkim mahom, s tako živahnostjo, ki je lastna le mestnim otrokom, katerim je le redkokrat dana prilika povedseliti in naigrati se na prostem.

Na klopi nedaleč od njih sta sedela oče in mati: uradnik Pečnik in njegova gospa. Njune oči so z vidnim veseljem počivale na brezskrbnih otrocih in obraza sta jima žarela zadovoljnosti ter rodbinske sreče.

Gospa Pečnikovi se na lepem in pravilnem obrazu še prav nič niso poznala leta, kar jih je že preživela v zakonu; bila je še tako cvetočih lic in mladostnega izraza, kakor osemnajstletna mladenka. Zato jo je Pečnik še vedno oboževal radi lepote, kakor pred poroko in temu se je pridružila še ljubezen radi otrok, katere mu je povila, tako da jo je ljubil sedaj bolj kot kedaj poprej, ljubil neizmerno...

„Kako sva srečna, draga Milena! Glej, kakšni so otroci... Sodnikovi so pa vsi pomrli in davkarjevi so vedno bolehnii. Samo najini so tako čvrsti, tako polni življenja...“

Spregovoril je skoro šepetaje in s hvaležnim pogledom zrl soprogi v obraz. Govoril je tako, ker je res globoko občutil to srečo in je vedel, da s takimi besedami najbolj razveseli ljubljeno soprogo.

Ona se je samo nasmehnila, a v tem nasmehu je odsevalo toliko sreče in zadovoljnosti, ki bi se ne dala izraziti s še tako izbranimi besedami.

Nato sta molčala oba nekaj časa, ker ni mogel nihče najti besed, ki bi primerno označevale njuna notranja čustva.

Gospa se je obrnila proti notranjščini gozda, kjer so v lah-nem vetru šepetale male smreke, pomešane z brezami in grmov-jem.

Toda hipoma ji je izginil z obraza izraz neomejene sreče in ga je nadomestila bojazen in presenečenje, ko je opazila med drevjem še ne starega in v uborno obleko oblečenega moža, ki jih je že dalj časa skrivaj opazoval. Lica so ji obledela in vsa se je zdrznila, ko ga je opazila. Tujcu se je pa ob tem prizoru za hip razjasnil temni obraz. Hotel je iti naprej, a premislil se je, pokazal je z roko, naj pride tja in se skril med grmovje.

Pečnik je bil preveč zaverovan v otroke, da ni zapazil iz-premembe na njenem obrazu. Ko se je ona nekoliko pomirila, da je mogla skriti notranje razburjenje, mu je rekla, da gre ne-koliko naprej v gozd iskat šmarnic.

„Grem rajši jaz, draga, če želiš.“

„Hvala, ne, sama grem! Se bom nekoliko sprehodila . . . Pazi na otroke!“

Hitro je odšla, da ne bi na tresočem glasu spoznal, kaj se godi v njenem srcu.

Tujec se je med tem še nekoliko bolj oddaljil v gozd, a ko se mu je zdelo, da je dovolj skrit pred Pečnikom, se je vstavil.

Milena se mu je počasi približala trepetajoča po vsem telesu.

„Pozdravljena, Milena! Čestitam! Videl sem vso tvojo srečo in ni majhna . . .“

Podal ji je roko, katere se je ona s strahom dotaknila.

„Zakaj prihajaš, zakaj mi ne privoščiš miru in sreče? Pro-sim te, pojdi odtod . . .“

Proseče je vprla oči vanj, a jih takoj povescila kakor od sramu.

Tujcu pa je obraz potemnel.

„Torej te vznemirjam? Sem mislil, da si že pozabila, da živi na svetu še nekdo, kateremu ne moreš gledati v obraz, ker si mu nekoč obljubila večno ljubezen in zvestobo? Bežim naj? Pred tvojim soprogom naj bežim? Sama si prej meni priznala, da si moja, kakor njemu, da si njegova . . .“

„Kaj sem ti storila, da me tako mučiš?“

„Kaj storila? Uničila si mi življenje in to je že nekaj. Če bi ne bilo tebe na svetu, bi bil sedaj morebiti spoštovan župnik, in dobro bi mi bilo za dušo in telo . . . Če bi pa ti držala svojo obljubo in bi me ne bila prevarala, bi bil pa sedaj vsaj toliko kot

tvoj soprog... Zaradi tebe sem to, kar sem — nič — še manj nego nič...“

„Ne muči me; pri nekdanji ljubezni te prosim: pojdi...“

„Pri nekdanji ljubezni? Tiho govori, da te ne čuje tvoj soprog, če ne, še njemu uničiš srčni mir... Ne govori o ljubezni, katero si zavrгла.“

„Rotim te, beži, pojdi! Zdi se mi, da gre mož sem!...“

„Ne grem; moram videti od blizu tistega, ki je prevzel mojo srečo. Ne boj se, ne bom te izdal, ker bolje pojmm nekdanjo ljubezen nego ti... Odpusti, da sem prišel in te zmotil v tvoji sreči, a moral sem te še enkrat videti...“

„Hvala ti... Ne obsojaj me prehudo, saj veš, kako slabotna je ženska...“

Ni mogla nadaljevati, ker se je približal Pečnik, ki se mu je zdelo, da soproge že predolgo ni nazaj. Ko je zagledal poleg nje tujca in opazil razburjenost in strah na njenem obrazu, je hotel že potegniti samokres. A soproga mu je naznanila z obrazom in roko, naj miruje.

„Kaj je, Milena, da si tako prestrašena in bleda?“ jo je vprašal ljubeznivo in strupeno pogledal tujca.

Ni vedela, kaj bi odgovorila in v zadregi se je ozrla v stran.

„Nič hudega ni; povedal sem ji neko povest, ki se je godila že davno in to jo je tako prevzelo...“

„Kdo ste, predrznež nesramni, da se upate...!“

„Kdo sem? Nič bi vam ne koristilo moje ime, če bi ga vam povedal. Če dovolite, se Vam predstavim na drug način, kakor se navadno predstavljajo drugi ljudje.“

Povedal vam bom povest svojega življenja in najbolj boste spoznali, kdo sem.

Imam maturo kakor vi. Zaradi ženske, ki sem jo ljubil brezmejno, sem zapustil semenišče in odšel na vseučilišče, vkljub revščini in pomankanju, ki me je čakalo tam. A ona, radi katere sem to storil, se mi je izneverila, zavrгла mojo ljubezen in se poročila z drugim... Od takrat živim brez cilja in zato sem, kar sem — nič. Samo eno imam še: ljubezen do tiste, ki sem jo ljubil vedno in edino...“

„Žalostno je to in smilite se mi! Če smem kaj ponuditi, morebiti rabite...“

„Hvala, ne morem vzeti...“

„Potem, žal, ne morem pomagati... Pojdiva, Milena, zate so take povesti prestrašne, ker si preveč udana meni s svojo ljubeznijo, da jih ne moreš niti umeti...“

Še enkrat so se srečale njene oči s tujčevimi. Zapazil je v njih izraz hvaležnosti in obraz mu je zažarel sreče in zadovoljnosti nad svojim ravnanjem.

Dolgo je zrl za njima in ko se je ona še enkrat ozrla, ji je zadnjikrat še zamahnil v pozdrav in slovo, nato pa se obrnil in odšel tudi on.

ČUDNA PRISEGA.

Ko so ju oklicali prvokrat, so ljudje takoj v cerkvi že stikali glave skupaj in se celo tuintam natihem posmehovali. On — zvali so ga kotlarjevega Blaža — je bil hrust, velik in močan kakor svetopisemski Goljat, a ona — znana je bila za Smrekarjevo Uršo — je bila majhna, šibka in slabotna postava. Bila sta si torej po zunanosti celo neenaka. Kako pa sta se našla?

Blaž je bil znan kot nasilen pretepač, kateremu se je vsak rad izognil in katerega ni maralo nobeno dekle. Ona pa je zbog hudega jezička slovela daleč po okolici, no — in ker tudi ni bila vzor lepe ženske, ampak nekako nasprotje zadnje, ni bilo fanta, ki bi bil hotel roko stegniti po nji. Ker pa sta si mislila oba, kakor je rekel Bog, ko je ustvaril Evo, namreč da človeku ni dobro biti samemu, sta se torej vzela.

„Oh, oh — to bo zakonsko življenje!“ šepetale so ženice po končani službi božji, in: „Ta jih bo mnogokrat dobila po grbi!“ so mrmrali možje. Mladenci in mladenke pa, katerim je nevesta s svojim hudim in opravljivim jezičkom nastiljala mnogo trnja na njihovo pot mlade ljubezni, so se radovali: „Ta pa že dobi nekoga, ki ji bo pošteno znal stopiti na obrekljivi in hudobni jezik!“

Ko je bila v štirinajstih dneh poroka, priženil si je on poleg male, jezičljive ženice tudi malo kočico, tako malo kočico, da se je moral dobro pripogniti, ako je hotel pri pedi širokem in ravno toliko visokem oknu pogledati ven; ona pa si razun visokozrastlega in širokoplečnega moža ni primožila nič drugega in bila sta oba zadovoljna.

Prvi časi novosklenjenega zakona so bili tako uzorni, kakor bi bili hoteli ovreči vsa prerokovanja skrbnih ženic, modrih mož in škodoželjnih mladeničev in mladenk. Blaž je bil krotek in miren kakor jagnje, Urša pa nežna in molčeča kakor golobica. Kako lepo ju je bilo gledati ob nedeljah, kadar sta skupno pohajala v cerkev in zopet domu. On se je držal samozavestno, kakor pristoja visokozrastlim osebam, ona pa je toliko višje nosila nos, kolikor je po telesni rasti zaostajala za njim. Pa tudi pri korakih sta sa skušala prilagoditi drug drugemu. Blaž je gledal, kako bi v prilog svoje ženice delal kolikormogoče kratke korake; vsledtega je stopical, kakor bi mu črevljar bil v podplate zabil precejšnjo množino koničastih žrebeljcev, a jih potem pozabil popiliti. Urša seveda se je skušala v nasprotni smeri in je delala daljše korake, kakor so ji pristojali. Posebno, kadar se je on tuintam spozabil in stopil par stopinj po svoji stari navadi naprej, poganjala se je za njim, kakor bi mu hotela skočiti v žep. Ljudje so seveda delali svoje opazke, toda le v varni daljavi; kajti Blaževa pest je bila znana najmanj na deset vasi okoli in je bilo tudi znano, da je Blažu vseeno, ali se pre-

življa na lastne ali državne stroške, kar se pravi, da mu je vse-eno, ali prenočuje in obeduje prosto doma, ali pa kot ječarjev varovanec v tesni ječi. —

Ko so ljudje videli, da ni v Blaževem in Uršinem zakonu vse tako, kakor so bili želeli, so nekaj časa govorili in govorili, a pomalem so umolknili, kakor umolkne klopotec v vinogradu, kadar mu zmanjka gonilne moči, vetra. Umolknili so, a niso bili zadovoljni, ker sta jih novoporočenca vendar preveč varala; pomalem pa se je razgubila tudi nezadovoljnost, in ljudje so svojo pozornost obrnili na druge vsakdanjosti.

Toda malomarnost glede vzajemnega Blaževega in Uršinega zakona ni pri bližnjih in daljnih sosedih trajala dolgo; trajala je samo nekaj tednov. Bilo je neko nedeljo predpoldne. Ljudje so ravno v gostih gručah pohajali v cerkev, opravljali prediidoče in se dali opravljati po zadiidočih ter si pripovedovali najvažnejše dogodke preteklega tedna. Ravno je Petronela pravila Špeli, kako se ji je pred štirimi dnevi skisalo mleko, ker je šla stara Brenklja mimo hiše in je uprla svoje hudobne in srpe oči v mlečno omaro, in ravno je Špela hotela Petroneli razodeti svojo bojazen, da ji znajo oboleti prešički, ker jih je pred tremi dnevi njej sovražni sosed Peropih pogledal tako čez ramo — kar sta Špela in Petronela namah pozabili svoj velevažen pogovor, zadnja na skisano mleko, prva na nerazodeto novico. Kaj pa je zgovornima ženicama tako naglo, tako nepričakovano zaprlo sapo? Oh, nekaj nenavadnega! Blaž je danes korakal — sam v cerkev, korakal je brez Urše in povrh tako krepko, kakor še nikdar ne, odkar je bil skočil v zakonski jarem. Gledal je jezno pred se in tiščal pesti v žep, klobuk pa je imel potisnjen nad oči in za nikogar se ni brigal. Špeli in Petroneli je nekaj odleglo; kaj jima je odleglo — sami nista vedeli. Toliko sta počutili, da jima je lažje pri srcu.

„To pa ni več tista krotka ovčica, ki je par nedelj tako mirno korakala v cerkev v družbi svoje zakonske polovice!“ zašepetala je Špela Petroneli.

„To je danes pravi koštrun!“ je Petronela takoj pletla Špelino misel naprej in se ozrla. „Saj pa v Urši tudi nežne golobice ne spoznaš več!“ je nadaljevala polglasno.

„Hu — to je ostrokljuna sova!“ ujemala se je takoj tudi Špela z nazori svoje prijateljice, ko se je ozrla in se je v ozadju pokazala počasi capljajoča Urša s povešeno glavo in daleč čez lice potisnjeno ruto. Naglo korakajoči Blaž je medtem izginil opravljivkama izpred oči.

Toda nele naši znanki, ne — tudi drugi ljudje so kmalu zapazili, da ni z Blažem in Uršo vse v redu, da nekaj poka v mladem zakonu. Kaj poka, kje poka in čemu poka, seveda še niso vedeli, in to je bilo zelo mučno za nje. Pri tadanji božji službi je šlo najmanj četrť očenašev in drugih molitev postrani, ker niso bili izgovorjeni ali mišljeni z zbranimi mislimi. In potem po končani božji službi — to vam je bilo uganjkovanja! Kakor

bi bil Blaž vedel, da se pred cerkvijo vsa govornica suče o njem in o Urši, pobrisal jo je urno od cerkve in jo mahnil — naravnost v krčmo, kateri je bil v zakonskem stanu postal nezvest do danes. Pa tudi Urša je nehote slutila, o čem se znajo pogovori pred cerkvijo zbranih vernikov sukati; a če je bil Blaž odločen in je krepkih korakov in prvi odšel od cerkve ter krenil v krčmo, je Urša storila narobe. Ostala je v cerkvi tako dolgo, da je vse odšlo in je potem počasi odrinila proti domu.

Kateri pa je bil vzrok, da je prišlo med Blažem in Uršo do tako hudega razdora? Pravega uzroka ni mogoče navesti. Prišlo je pomalem in pomalem od raznih strani. Oba sta se namreč naveličala nežne vzajemnosti, ki je par tednov vladala med njima, kakor se človek naveliča samih solnčnih dni, da mu ti naposled presedajo. Nežnost, krotkost in molčečnost, katere sta kazala v prvih tednih svojega zakona, jima niso bile prirojene. Uršo je pomalem začel srbeti jeziček, kateri se je vsled večtedenskega počivanja čutil celo odrevenelega; Blaža pa so začele skeletni kosti in boleti mišice, kajti obnašanje in kretanje, kakor bi bil voznik za samo sladko smetano, mu tekom časa nikakor ni ugajalo. Urša je torej začela pomalem zbadati, Blaž robantiti in takoj sta se telesno čutila bolj zdrava; angelj hišnega miru in hišne sprave pa si je pritrdil na nogah opanke in si je šel po svetu iskat novega domovanja.

Toda ljudje o teh nevihtah v prvem času nič niso vedeli, ker sta se Blaž in Urša znala zatajevati in sta v nedeljo vsikdar skupno šla v cerkev, mirno in krotko, kakor sta šla takrat od poroke. Nevihte, in če so tudi zakonske, se pa vendar navadno slišijo daleč? — Da, res je, ali koča mladoporočencev je stala izven vasi, na samoti, za drevjem in grmovjem, in ker so bile prve nevihte bolj kratke, manj burne, nekake predvaje, niso mogli ljudje nič videti in nič slišati. Do nedelje, ko sta se Špela in Petronela pogovarjali na potu v cerkev o hudobnem pogledu stare Brenklje in o skisanem mleku, se še nikomur niti sanjalo ni, da bi se Blaž in Urša znala doma prepirati. Zakonske nevihte so začele bruhati z največjo silo takrat, ko je angelj hišnega miru in hišne sprave odšel. Dnevni red teh neviht je bil poprečno vedno enak. Najprej je začela Urša delati jezično točo, da je drdralo, kakor bi sipal lešnike, Blaž pa je preskrbel rohneči grom in je gledal, da je tuintam tudi tresnilo ob kakšen hišni predmet. A ko se je tekom daljšega gromenja kazalo, da bi znale strele iz Blaževe pesti prileteti tudi nad Uršino šibko telo, se jih je žena vendar zbala in jo je urno pobrisala iz kočice ven na prosto. Urna kakor veverica nele pri jezičku, ampak tudi pri nogah, se je na prostem čutila celo varno in se ni bala ne Blaža in ne njegovih strel. Mož se je začetkoma v divji jezi res pognal parkrat za njo, a se je kmalu spametoval, ko je videl, da je za dirkanje preokoren. Navadno je ženi zažugal s pestjo in se preklinjaje umaknil v kočico. Ko je Urša menila, da je možu poglela jeza že dovolj, smuknila je v kuhinjo, od tukaj previdno

v sobo, in ker je bila molčeča in se je kazala spokorjeno, miroval je tudi on in imel svoje opravke. Pri obedu ali pri večerji — kakor je ravno bila nevihta ali že predpoldne, ali šele popoldne — ko sta oba zajemala iz ene sklede, prišlo je rado do kratkih pogovorov in konečno do nekake tihe sprave, ki je trajala tako dolgo, dokler ni zopet od te ali one strani potegnil neugoden veter. —

Čemu se pa nista mogla zatajevati prej navedeno nedeljo, ko sta prvič šla ločeno v cerkev? Oh — prejšnjo soboto sta se sprla tako hudo, kakor še nikdar ne prej. Tokrat je bila Urša tako razjarjena, da konečno niti več ležati ni hotela.

„Ubij me, nesnaga medvedja!“ izzivala ga je večkrat med svojim gostobesednim truščem, pri katerem mu je rezko očitala vse storjene in nestorjene grehe njegovega štiridesetletnega življenja.

Ali čudo! Blaž se je tokrat niti dotakniti ni hotel. Le ko mu je ona začela očitati, kako jo je prej zalezoval in koliko truda si prizadejal, da jo je vendar mogel poloviti v mrežo in se takorekoč mogel pritepsti v njeno kočo, zavrela mu je vendar kri. Vsled pomanjkanja druge priročneje priprave je pograbil izzuvač za čevlje in ga s silo pognal proti nji. Pa ona je bila preurna. Naglo se je potuhnila in izzuvač je priletel nad njeno glavo v duri, ona pa se je porogljivo nasmejala. Ko pa je nasprotno on njej zabrusil v obraz, da je pravzaprav ona pohajkovala za njim in se trudila za njega, da je kar omedlevala, priklopela je tudi njej jeza do vrhunca in ker je imela ravno leseno kuhljo v roki, s katero je bila prej zajemala moko, storila je po njegovem vzgledu in jo je pognala proti njemu. Pa Blaž danes tudi ni bil okoren; samo nastran se je nagnil nekoliko, in kuhlja je poletela skozi okno, zdrobivši na svojem poletu dve šipi in del prhlega okenskega okvirja. Zdaj pa se je škodoželjno zakrohotal on.

Urši sta žalost nad storjeno škodo in jeza segli tako do srca, da sta ji takoj zaprli sapo in ji iz očij izsilili dve debeli solzi, ki sta se brž potočili po obrazu navzdol, obviseli nekaj časa na koščeni bradi in se potem, padši na predpasnik, razgubili v tkanini, kakor bi se bali nadaljnega padca na trda tla. Blaž je čutil v sebi tako zadoščenje, da je šel iz koče in si poiskal dela zunaj. Zadovoljno je delal do mraka in se potem vrnil v izbo, da bi povečerjal. Vendar večerje ni bilo od nikoder. V kuhinji so sicer ropotala drva, klopotala burkle, zveneli lonci in pele sklede, pa — večerje vendar ni bilo od nikoder. Ker je Blažu že godrnjal želodec, začel je tudi on gođrnjati, začetkoma bolj zamolklo, zatem vedno glasneje in glasneje, naposled pa že tako bučno, da bi ga bilo lahko slišati skozi tri stene. Toda — večerje še vedno ni bilo od nikoder; le nekak odmev je bil slišati iz kuhinje, Blaž pa je gledal napeto kakor maček, kadar pleza po drevesnem deblu navzdol. Ker pa želodec samo z debelim gledanjem ni hotel biti potolažen, je Blaž odprl duri in

z glasom, kakor bi zapovedoval stotinam ljudi, zahteval večerne želodčne utehe. Ali menite, da jo je dobil? Nikakor ne! Kaj je hotel — Urši je z rohnečim glasom želel, naj ji večerja tristo let obleži v želodcu in ga teži, kakor sto stotov vročega železa, potem pa je zaloputnil duri, da se je cela kočja stresla od temelja do slemena in je šel lačen spat. Se bo li kdo čudil, ako je drugi dan, v nedeljo, sam korakal v cerkev in iz cerkve ni šel domu, ampak v krčmo?

Blaž je v krčmi skušal nadomestiti prikrajšano večerjo in odklonjen nedeljski zajutrek, katerega mu je bila Urša sicer prinesla na mizo, a ga on niti pogledal ni, v obilni meri s krčmarjevimi klobasami in še v obilnejši meri s krčmarjevim vinom. Z zadnjim si ni ravno toliko skušal pregnati žeje, katere pravzaprav ni imel, kolikor poplakniti nevšečno jezo. Bolj pa ko jo je poplaknjeval, bolj se mu je zajedala v prsni drob in manj se je dala izkoreniniti. Naposled je začela rasti in rasti, dokler ni začela siliti na dan tako v besedah, kakor tudi v dejanjih. Par podrobljenih steklenic, nekaj strtih kozarcev in vsled razbijanja po mizi otekla roka — to so bili vidni znaki kipeče Blaževe jeze. Ker je kazalo, da bi tudi znaki znali rasti, postavili so krčmar in gostje razgrajača z zjedinjenimi močmi na sveži zrak. Vsled prevelikega krepčanja popolnoma oslabei Blaž je razvidel, da ni kos zjedinjeni premoči in je z robantenjem odtaval proti domu.

* * *

Urša, ki je prežala ves dan, kdaj se vrne Blaž domu, je po moževi hoji in sploh celem njegovem obnašanju spoznala takoj, da bo zanjo najbolje, ako spravi svoje šibke kosti na varno. Kakor mačka je urno skočila po stopnicah na podstrešje in se skrila za dimnik. Tukaj se je čutila precej varno, kajti če bi jo mož res našel na podstrejšu in ji hotel do živega, bi bila ona pri plesu, ki bi se bil moral začeti okrog dimnika, vsled svoje gibčnosti vsikdar na boljem; in naposled je bil kot zadnje in najvarnejše sredstvo beg po stopnicah navzdol tudi še mogoč. Urša je torej glede osebne varnosti bila celo mirna in je nekako radovedno pričakovala bodočih prilogov. Ni se varala, da znajo biti skrajno burni. Pa res — kakor bi Blaž hotel štediti roke, je odpiral duri edinole z nogo. V vežo mu je šlo nekoliko trdo, a v sobo že ložje, v kuhinjo pa najložje, ker se slabotne duri niti odprle niso, ampak podrle takoj na dolgo in široko.

Nočem popisovati pijančevega početja. Dovolj je, ako pripomnim, da je silno robantil in ker ni našel Urše, nad katero se je hotel znositi, je med preklinjanjem pobil vse, kar se je količkaj dalo dvigniti. Urši je bilo vsakokrat, kadar je priletel lonec ob tla, ali pa se razbila skleda ob steni, kakor bi jo z nožem dregnili med rebra. Toda kaj je hotela? — Naposled se je Blaž pomiril in je prav po pijančevski navadi — legel spat. Takrat pa se mu je jela bližati še nemilejša usoda, kakor

jo je doživel v krčmi in katere bi se ne bil nadejal na noben način.

Ko se je Urša prepričala po moževem smrčanju, da je minila ura nevarnosti, šla si je najprej ogledat povzročeno škodo, katera se ji je po skromnih razmerah, v katerih sta živila zakonska, zdela ogromna. Sedla je na klop, ki je še edina skoraj ostala cela v kuhinji, in v tem obupnem položaju je prišla Urši misel, katera jo je znovič poživila v taki meri, da so se ji zaskrile oči in je skočila kakor veverica pokonci. V prihodnjem trenutku je bila že pripravljena, da izvrši namero, ki se ji je bila tako pravočasno rodila v možganih. In kaj storila Urša?

Raz moža je odstranila odejo, ogrnila ga v močno domačo rjuho, na kateri je ležal in ga z močno nitjo iz domačega sukanca zašila v ovoj. Blaž ni v trdnem in pijanem spanju čutil ničesar. Nato je Urša skočila po svežo leskovko, obrnila moža tako, da ji je ležal dovolj priročno ter ga začela — neusmiljeno klestiti. Vsak udarec je spremljala s primerno opombo ali psovko. Takšno ravnanje bi prebudilo in streznilo celo telesno kosmatega medveda, čemu torej le duševno kosmatega, telesno pa z navadno kožo nadarjenega Blaža ne! Začel je rjoveti in se preobračati, kar pa nič ni motilo razjarjene Urše, ki je prenehala le tedaj, kadar ji ni bila priročna moževa stran na površju. Takoj ga je primerno obrnila in mlačva se je nadaljevala.

Blaž, ki je bil kmalu celo trezen, je spoznal, da je prišel v položaj, kakor v plenice povito dete. Pomagati si ni mogel celo nič, kajti po kratkem napenjanju je spoznal, kako dobro domače platno je imela žena za rjuho. Kaj je hotel? — Ker ga je ozadje vendar že preveč bolelo, a si ga v svoji onemoglosti ni mogel dovolj prikrivati — Urša ga je vsikdar obrnila na pravo stran — žena pa le ni hotela prenehati, čeprav je nabijala bolj poredko, začel je naposled — prositi. Ker sta Urši otrpnila roka in jezik, ga je nehote začela poslušati. Srce, iz katerega se je bila že razkadila najhujša jeza, se ji je pri moževi prošnji omehčalo in naposled je obljubila, da bo prenehala. A da bi ga rešila tesnih spon — ne — za prvič se ji ni zdelo varno. Ni se zanesla na Blaža in njegove obljube, da se je ne dotakne niti z malim prstom. Končno si je izmislila pravo, rekoč:

„Na rjuhi ti bom naredila toliko prostora, da boš lahko iztegnil desno roko in mi prisegel pri Bogu in vseh svetnikih, da me ne boš nikdar več pretepal — sicer se ti naj posuši roka. Jaz pa prisežem, da bom molčala o današnjem dogodku!“

Blaž je storil po Uršini zahtevi, ker je spoznal, da je tako najbolje. Žena priseže, da bo molčala in, in — to je glavna reč poleg oproščenja iz rjuhe. Brrr! — če bi ljudje izvedeli, kako ga je ugnala!

Storila se je obestranska prisega, nit se je preparala, Urša je za vse slučaje smuknila iz kože, Blaž pa je kakor goden hrošč-rogač izlezal iz svoje neprostovoljne lupine. Nekaj časa

se je stezal in stezal, kakor bi hotel razpeti krila, potem pa se je vsedel — seveda rahlo vsedel za mizo. Začel je misliti in premišljati, naposled pa je prišel do zaključka, da je bil grozen divjak in da se mu je kot takemu pripetilo prav. Zvečer je večerjal iz pohabljenega kovinastega lonca, ker ni bilo celega pri hiši. Da si je zopet nabavil to, kar je pobil v desetih minutah, moral je deset dni pridno delati.

Poboljšal pa se je docela; poboljšali sta ga prisega in bojazen, da bi sicer Urša znala izblebetati neljubo zadevo.

JOSIP N.:

IZ DNEVNIKA IVANA BOBIČA.

28. junija 1907.

Danes je god mojega očeta. Cel predpoldan sem mislil, kako naj mu voščim, da bode vesel. Srčna voščila sem izročil belemu papirju in položil pisemce pri kosilu pred očetov krožnik. S tihim zadovoljstvom in veselim hrepenenjem sem gledal, kako je vzel oče pisemce in začel čitati. Gledal sem mu v obraz, v oči, da zapazim v njih veselje nad ljubeznijo otroka. Toda, kaj je to? Oči se mu stemnijo, strga moje pismo in reče: „Fant, pusti take neumnosti!“ Mati in sestra sta zajokali, jaz tudi. Kaj je to?

Nikjer nimam miru, nikjer obstanka, nikjer tolažbe, niti pri materi niti pri sestri. Oče, moj oče, zakaj si naredil tako? Mati in sestra, zakaj ne poveste vzrok, zakaj jočete, ako vaju vprašam po tem?

12. aprila 1909.

Ko sem prišel danes domov, je mati obupno jokala. Zakaj jočeš? sem vprašal. Ni mi odgovorila. Eno uro pozneje sta stopila v našo hišo dva moža, ki sta držala kot smrt blede sestro pod pazduho. Rekla sta: Soča je premrzla za take deklice? Pazite nanjo!“

In jaz ničesar ne razumem!

3. avgusta 1910.

Že en teden sem pri stricu na Kranjskem. Danes sva šla z njim na izprehod proti gozdu. Ko prideva do križa, ki je stál kraj ceste, se odkrijeva in stric vzdihne pri tem globoko. „Kdo je tukaj ponesrečil?“ vprašam strica.

„Tukaj se je ustrelil oče tvoje matere.“

4. avgusta 1910.

Danes sem ušel od strica in prihitel k materi po pojasnilo in tolažbo. Ko je začela jokati, sem vskliknil: „Povejte, drugače ne morem več živeti!“

In mati mi je povedala: Njen oče se je ustrelil v obupu, da je dal hčer mojemu očetu. Moj oče je brez srca. Ko je bila mati enkrat na smrtni postelji, je tekla sestra po očeta, ki je plesal v neki gostilni z zavrženimi ženskami. Prosila ga je, naj gre domov, ker mati umira. „Pridem kmalu!“ je rekel in prišel je drugi dan ob treh zjutraj. Moja sestra je ljubila nekega uradnika in on je ljubil njo. Imela sta se poročiti, toda moj oče ni hotel in ni mogel vrniti tistemu uradniku tisoč kron, katere si je pri njem izposodil, ker je denar zapravil. Sestra dobi nekega dne pismo: „Kot c. kr. uradnik ne smem poročiti hčerke takega očeta!“ Zato je hotela moja sestra skočiti v Sočo, toda rešila sta jo onadva moža.

Mati je povedala in ko sem zajokal, me je skušala tolažiti. Mati moja, hočete, da bodem jaz tolažil vas?

7. aprila 1912.

Očeta ni bilo že tri dni doma, šele danes je prišel. Namesto pozdrava me je okregal, ker me je videl, da sem se malo smejal s tovariši. Rekel je, da se ne smem smejati.

Da, oče, nikoli se ne bodem smejal!

Moderni stavitelji.

Dramatični pisatelj: „Sedanjí moderni stavitelji so jako čudní. Zgradíjo gledališče, napravíjo več izhodišč in vrat za občinstvo za slučaj nevarnosti, samo na izhodišče za dramatičnega pisatelja vselej pozabíjo, kadar je ta v nevarnosti.“

Rešitev ob pravem času ...

A.: „Ali je vaša mlajša hči tudi tako emancipirana kakor ta starejša?“

B.: „Ne, ta mlajša se je omožila ob pravem času...“

JABOLKO V NARODNIH PRIPOVEDKAH, BASNIH IN PESNIH.

Pregovor: „Jabolko ne pade daleč od jablane . . .“ izpričuje, da je jabolko z življenjem ljudstva pogosto v zvezi. V sanjskrtu se jablana in jabolko imenujeta s skupnim imenom „abola“, kar pomeni rastlino sploh.

Grkom in Rimljanom je bilo jabolko znamenje ljubezni, posvečeno Afroditi (Veneri). Svoje dni so zlata jabolka pripomogla Hipomenu, da je premagal lepo Atalanto. Atalanta, da si ohrani lepoto (kakor so njej prerokovali bogovi), se ni hotela omožiti. Živela je v gozdovih ter se bavila z lovom. Snubače je odklanjala ter pravila, da se omoži le s tistim, ki jo v diru prekosí, kdor pa je tekmo izgubil, tega je kaznovala s smrtjo ter prebodla s sulico. Atalanta je vselej zmagala, saj je lahko tekla preko žitne njive, ne da bi priklonila ali polomila žitnih klasov. Hipomen pa, ki mu je pomagala boginja ljubezni Afroditá, je med tekom spuščal na tla zlata jabolka, Atalanta jih je pobirala ter se je čudila njihovi lepoti, s tem se je zamudila in Hipomen je zmagal.

O izviru „prepirnega jabolka“ pripoveduje nam starogrška basen to-le: Pelej, kralj v Ftiji v Tesaliji, je obhajal s Tetido, morskó boginjo, svojo poroko. Tudi bogovi so kot svatje prišli na ženitvovanje ter dajali novoporočencema draga darila. Erido pa, boginjo nesloge, so pozabili povabiti, zato se je hotela svatom maščevati ter je vrgla med nje zlato jabolko z napisom: Tistej, ki je najlepša! Boginje so se takoj začele med seboj pripraviti, vsaka je hotela veljati kot najlepša in s tem se je Erida ravno maščevala, da je vnela med svati prepír. Po dolgem pričkanju je bilo določeno, da trije med boginjami, namreč Hera, Atena in Afroditá (Junona, Minerva in Venera) so najvrednejše. Toda, katera izmed teh treh je imela dobiti zlato jabolko? Zevs (Jupiter) ni hotel rásoditi. Njegova žena Hera ni bila najlepša, drugi pa si ni upal zavoljo ljubosumnosti svoje žene prisoditi prepírno jabolko. Zato je naročil bogu Hermetu (Merkuriju), naj vse tri boginje takoj v zraku prepelja na pogorje „Ida“ k pastirju Paridu, sinu trojskega kralja Prijama in tisti je prisodil zlato jabolko boginji Afroditi. Obe zanemarjeni boginji sta prisegli Troji, Paridovu rodišču, pogubo in to je bil vzrok 10letni trojski vojski.

Starim Germanom je bila jablana sveta in jabolko je bilo simbol materinskega ziza in oživljajoče ljubezni. Ker v jablano bog Donar nikdar ni smel s strelo treščiti, zato so stari Nemci sadili jablane blizo hiš, da so veje zakrivale hišo. Stari Germani so verovali, da celo bogovi in prebivalci Valhale zavživajo jabolka, ki so jih napravljala vedno lepe, mlade in sveže.

Po biblijskem pripovedovanju je bila Eva z jabolkom zapeljana h grehu, zato je v srednjem veku jabolko veljalo kot simbol pohotnosti in izvirnega greha.

Končno pa se je tudi prazna vera oprijela jabolka. Kdor je na novo leto jedel jabolka, je dobil tekem leta toliko bul (vredov), koliko je pojedel jabolka. — Bradavic na obrazu se iznebiš s tem, da je z jabolkom molče pogladiš. Potem moraš jabolko položiti pod kap. Čim bolj in delje tisto jabelko gnije, tem bolj izginjajo bradavice raz obraz. — Na Angleškem na sv. večer kmečki fantje jablane opevajo, veje polijajo z jabolčnikom, ki ga podari hišni gospodar, potem streljajo in plešejo okoli dreves in končno grejo dalje k sosedom. — Kdor je v nočeh od 25. decembra do 5. januarja našel jabolko, tisto se izpremeni v zlato, ako do praznika sv. treh kraljev ne izpregovoriš besedice, sicer pa takoj zgine. — Na Češkem iz jabolka izvedujejo svoje prihodnost, zlasti dekleta o svojem ženinu. Dekle že den pred božičnimi prazniki nosi vedno pri sebi jabolko, a ne sme ga niti za trenotek odložiti, sicer izgubi svojo čarovno moč. Kadar potem na sv. večer začuje zvoniti „Angeljsko češčenje“, mora takoj v tisto jabolko vgrizniti ter oditi iz hiše ven. Zraven ne sme izpregovoriti ne besedice ne, temveč le gledati, kakšnega stanu ali rokodelstva je tisti mož, ki ga zdaj prvega sreča — tega stanu bo namreč tudi njen prihodnji mož. — Na sv. večer razreže gospodar na več koščkov jabolko ter ponudi vsakemu domačinu košček, da se po enem letu zopet snidejo.

Na Meklenburskem na velikonočno in binkošno nedeljo zjutraj pojé vsak kosček jabolka in s tem se za celo leto obvaruje pred mrzlico. — Ako se v jeseni jablana znovič razcveti, mora nekdo iz hiše, navadno gospodar, tekem leta umreti.

Ponekod zasajajo ob otrokovem rojstvu jablanovo drevesce in kako tisto raste in uspeva, tako bo z detetom. Za dekletca se sadi hruškovo drevesce. Prvo sadje sme odtrgati le gospodar, sicer drevo zanaprej ne rodi.

Zavoljo svoje okrogle podobe velja jabolko kot podoba popolnosti in simbol sveta. Kralji in cesarji nosé ob največjih vladarskih slovesnostih v roki zlato jabolko, ki je zgoraj okrašeno s križcem, in se imenuje — državno jabolko. Tudi o tem se je ohranila pripoved: Kralj Aleksander Veliki je iz zlata, ki ga je dobil od podjarmljenih kraljev, dal napraviti veliko zlato jabolko. Ravno to jabolko je ob rojstvu Kristusovem prinesel eden izmed jutrovskega kraljev novorojenemu Izveličarju, a ko se je tega jabolka dotaknilo božje dete, je takoj razpočilo na same koščke v znamenje, da se zanaprej baje vsako svetno kraljevstvo mora podvreči božjemu kraljevstvu.

KSAVER MEŠKO:

MIR IN BOJ.

Kako smo mi majhni v pokoju lenem,
kako smo veliki v boju ognjenem,
kako smo srečni po zmagi dobljeni!
O duša, nikar mi ne omaguj,
življenja boje junaško bojuj,
le z bojem priboriš si mir zaželjeni!

KSAVER MEŠKO:

OB ODRU PONESREČENE DEKLICE.

Včeraj še cvetela,
danes si ovenela,
ves tvoj kras je strt.

Vse, kar se rodi,
vse, kar kdaj cveti,
vse je le za — smrt...

□□□

ANTON SAVELJ:

USODA.

S koro vsak dan čitaš lahko po časopisih med novicami, da je umrl ta ali oni v najlepših letih, ko so je pravzaprav šele zavedel, da živi. Komaj se je pripravil, da prične delovati z mladostnimi močmi na svojem polju, v stroki, ki si jo je bil izbral, že ga v hipu pograbi neizprosna smrt. Bog ga je morda že bogato blagoslovil z otroki; sam je tudi že uvidel, da je takorekoč nenadomestljiv svoji družini. Ob pogledu na nedolžno, brezskrbno deco si šele postane svest vzvišenega cilja svojega življenja, toda gre, kakor jih gre sto in sto sleherni dan in ostane nam samo še v spominu. — Vsak dan, pravim, se zgodi kaj takega in dnevniki samo vršijo svojo nalogo in poročajo: Umrl je danes v najlepši dobi svojega življenja J. J. Zapušča ženo in pet (šest, morda še več) nepreskrbljenih otročičev. Ubogi materi naše sožalje!

Tako poročajo časniki in brezskrbni svet to čita . . . čita dalje, ne da bi se le malo zamislil v nesrečni položaj sirot. Žena pa in nepreskrbljeni otroci ostanejo mnogokrat pozabljeni in prepuščeni svoji usodi.

Tako se navadno godi, tako se je godilo tudi v žalostni zgodbi, ki jo hočem opisati in povedati.

*

Že deseto leto sta živela Krakarjeva v srečnem zakonu mirno in tiho življenje. On je hodil v bližnjo tvornico, delal dan za dnem od zgodnjega jutra do poznega večera, prinesel koncu vsakega tedna svoj prislužek domov in ga izročil ženi, da nakupi živeža. Le kak belič si je včasih pridržal, mnogokrat pa celo nič. Ona je kolikor mogoče štedila in z varčnim gospodinjstvom ravno komaj preživljala soproga in čvetero dece, ki je liki gladnim ptičkom vedno povpraševala in prosila kruha. Ko sta prvi dan vsakega mesca plačevala stanarino za borno sobico in kuhinjo, je navadno žena veselo priznala možu:

„Kakor nalašč! Ravno izšlo se je; nič preostanka, nič primanjkljaja!“

In hitela sta zopet vsak na svoje delo in živela ne v izobilju, a v zadovoljnosti, ki je pač več vredna. — Tako so jima

potekali dnevi in medsebojna ljubezen in pogled na nedolžne otročiče jima je lajšal trpljenje in dajal pogum in moč.

Žal, da ni ostalo pri tem!

Soparnega poletnega dne njega nekako dolgo ni bilo domov k večerji. Navadno je prihajal kmalu po šesti uri, ta dan pa je kazal kazalec že na sedem in še ga ni bilo od nikoder. Čudne slutnje so se pollaščale skrbne ženke in ni se mogla premagati, da ne bi šla proti tvornici možu naproti. Ker ga ni nikjer opazila, je šla v tvornico, kjer je pa zvedela usodepolno novico: Stroj je zagrabil nesrečnega moža in ga močno poškodoval. Težko, da bi okrevал!

Tako se je glasila žalostna vest in o njeni resničnosti se je kmalu nato osebno prepričala. Mož je stokal vsled bolečin, zdravniki mu niso mogli pomagati in v nekaj dneh je bila Krakarjeva — vdova.

O, usoda, zakaj tepeš tako neusmiljeno nedolžne ljudi!

Po moževi smrti so se pričeli pri Krakarjevih žalostni in resni dnevi. Ona je živela še vedno v neki omotici. Zdelo se ji je vse kakor sanje. Včasih se je zdrsnila, obšla jo je zona, zavedla se je svojega obupnega položaja in pričela je bridko jokati. Ko so otroci videli, da joče njih dobra mamica, so se je oprijeli za krilo in istotako milo plakali. Otrok pač posnema starejšega, dasi si čestokrat ne zna tolmačiti njegovega početja. Taki prizori so se odslej pri Krakarjevih večkrat ponavljali. Poleg žalosti se je naselila v hišo še beda in pomanjkanje.

V svojih mladih letih je bila Krakarjeva izborna likarica. Izučila se je bila v neki veliki mestni parni pralnici in službovala potem v najboljših družinah in si prislužila marsikak novčič. — Kaj ji je kazalo sedaj drugega, ko oprijeti se starega posla, ako noče, da ne pogine gladu ona in njeni otroci? Njena najstarejša hčerka Minka, ki je hodila že v šolo, se je morala polagoma poprijeti doma gospodinjstva. Razume se, da mlado dekletce ni bilo še kos svoji nalogi, osobito, ker je moralo še vsaki dan v šolo in tako pri Krakarjevih ni bilo več prejšnjega vzornega reda. Mati, ki je hodila v mesto likat, je morala v prostem času, zjutraj, opoldne in zvečer, oskrbeti še svoje otroke in umljivo je, da je začela vidno hirati. Mogoče ji je škodoval tudi neprijetni puh iz likalnika, nekaj seveda tudi skrb, žalost in vedna otožnost in zgodilo se je nekega dne, da zjutraj kar ni mogla iz postelje. Mučila jo je huda vročina in težka utrujenost ji je legla na vse ude. Poklicani zdravnik ji je zapovedal popolen mir in strogo dijetno. Sprva jo je obiskal vsak dan, ko pa se bolezen ni obrnila ne na bolje, ne na slabše, je prišel pogledat samo enkrat na teden. Slednjič je opustil še to, saj ga ni vprašal nihče za račun, sam pa je opazil, da je pri Krakarjevih doma revščina. In revežev se izogibljejo ljudje tako radi.

Dnevi se potekali in beda pri Krakarjevih je rastla. Usmiljena soseda je prinesla vsaki dan bolni ženi tople juhe, pospravila nekoliko po sobi in nahranila otroke. Nabrala je zanje

pri dobrih ljudeh tudi nekaj darov, a vendar je otrokom še primanjkovalo jedi. Mislimo si lahko položaj bolne likarice, ki je, sama vsa oslabela, morala poslušati še jokajoči glas svojih gladnih otrok.

Priti je moral preobrat in je tudi prišel, toda ne preobrat na bolje. Krakarjevo je spravila občina v bolnišnico, otroke pa porazdelila po hišah, v oskrbo „dobrosrčnim“ ljudem.

Čez nekaj dni pa je navčerk žalostno zapel svojo pesem in naznanil, da so postali Krakarjevi otroci popolne sirote. Usoda jim je odvzela dobrega očeta in skrbno mater, jim odtegnila pravo vzgojo in skoro gotovo tudi spremenila pot njih cele bodočnosti.

KSAVER MEŠKO:

VEČER PO NEVIHTI.

Šel mimo je jezni, besneči vihar,
utihnil je groma bobneči udar,
čez stvarstvo vse mir se svečan spet sprostira.
Ah, ko po življenja besnečem neurji,
in ko po premnogi srčni burji
i jaz bil deležen bi takega mira!

ZOFKA KVEDER:

ŠEL JE ISKAT ŽIVLJENJE.

Ne, ni bilo več obstanka, ni bilo več mogoče rivati to pusto, brezbarvno, prazno življenje od dneva do dneva. Gorelo je v njem, kakor požar. Vihar je bil v njem, a njegovo zunanje življenje tako ničnostno, dolgočasno, do sitosti enako-merno.

Drugače si je predstavljal vse to, predno je prišel v glavno mesto. Mnogo je čital doma, navdušen je bil za vse one peste in krasne ideje, ki so bile v knjigah. Domovina, človečanstvo! Kako vzvišeno delovati za to, žrtvovati se za to dvoje! Kadar bo v mestu, na univerzi, takrat bo vse drugače. Pri izviru bo stal, kjer kipi vroče, lepo, drhteče, veliko življenje!

Resnica je bila potem tako malo podobna njegovim sanjarijam. Da, prav prijetno so se zabavali v mestu, tovariši so bili bistri, veseli fantje, po kavarnah so bili celi kupi najrazličnejših časopisov in po ulicah ljudij brez kraja in konca. V začetku, v prvih tednih mu je ugajal nemir velikega mesta, živahnost, hrup in šum. Ljudje so toliko govorili pametno; in imponirale so mu njihove poze, njihove geste, posmeh. Ali polagoma je spoznal, da ni ničesar izza bobnečih fraz, da se vsi ljudje pehajo samo za prozaičnimi rečmi, za kruhom, za uspehom; da se črtijo in goljufajo, da so nevoščljivi in podli, da citirajo včasih lepe, tuje ideje, tolčejo se po prsih, a da so v resnici prazni, domišljivi, nečimerni. Premlad je bil še, premalo skušen, da bi razumel, da je vsakdanjost tudi največjih ljudij bleda in

siva, da so veliki momenti življenja, sreče in stvaranja redki, kakor rdeči prazniki pridejo in minejo prehitro. Tudi tisti, ki je danes storil nekaj velicega, izvanrednega, je bil včeraj eden od njih. Ni pojmlil, da je tudi najženjalnejši človek v vsakdanjem življenju, kakor vsak drug filister in meščan, da je in pije in spi, da je mnogokrat malenkosten, domišljav in smešen.

Trpel je pod razdvojenostjo, pod bolečim razločkom svojega notranjega, skritega čuvstvenega in duševnega življenja in nad brezpomembnostjo svojih vsakdanjih običajev in opravkov. Srce mu je trepetalo od nemira, glava mu je bila vroča od misli. Pa je sedel po cele dneve v kavarni, listal časopise, a v notrjnji ga je razjedal nestrpljiv nepokoj.

Moj Bog, čakati tako na življenje, drobiti in uničevati se ob samih brezkoristnih načrtih, visokih neizpolnjivih željah in naklepih. Propadati od preobilice misli in mirovati! Mirovati, lenariti! Čisto navadno lenariti, ker je bilo tako nemogoče odločiti se za karkoli. Čakati na nekaj velikega in vse drobne dolžnosti puščati neizpolnjene.

Mesec je mineval za mescem, leto za letom. Tovariši so delali izpite, izbrali so si ta ali oni poklic, vršili so že vsak svoje morda skromno ali potrebno drobno vsakdanje delo. On, ki je bil pametnejši od njih, ki je mnogo več znal, ni bil še vedno nič, ni delal še vedno ničesar. Kakor rožnivenec so se vrstili dnevi drug za drugim, so minili, razblinili se, izginili in noben mu ni dal ničesar, nobenemu ni on dal ničesar.

Še vedno mu je donelo v duši opojno in obetajoče: domovina, človečanstvo! Ali nikakor ni znal najti pota do teh ciljev, ni vedel, kaj bi storil za nje, kako bi porabil svojo moč v njihno korist. Začel je strastno čitati rusko literaturo. Kako čudni ljudje so tam, večno iščejo, rebelirajo, sanjači so in preroki, ognjeni in mehki, vnamejo se, kakor raketa, zdvignejo se visoko, svetli in krasni in ugasnejo v temi. Mladi ljudje, ki so pri kakšni demonstraciji vrgli življenje od sebe, kakor pisano žogo, ki so vzplamтели, kakor tiste nočne luči po poljih, pretresljivo lepo in brez smisla ob enem, ki počasi propadajo v krutih ječah, mučeniki svojih idej, ki umirajo v samoti, razbijajo svoje vroče glave ob debelih jetniških zidinah in svet ne ve o njih, ne sliši jih. Dostojevski, ki je stal pod vislicami in oni grof iz Jasnaje Poljane, ki je kot stavec pobegnil v svet iz svojega gradu, da umre v tesni izbi malega ruskega kolodvora. Studentje s svojimi atentati, muziki s svojimi menihi; mlada dekleta, ki mečejo bombe in kmetje in rokodelci, ki puščajo dom in vse in gredo iskat Boga! Kakšna čudovita zemlja ta Rusija! Tam je vendar nekako življenje! Ljudje se gibajo, iščejo, trpijo. Ampak tu ničesar, leno in mlačno prehajajo dnevi, leni in mlačni so ljudje . . .

In takrat je buknila na Balkanu vojska, Črnogorci in Srbi in Bolgari so zaprli svoje trgovine, zapustili svoje tople, kmečke

bajte, tvornice in šole in so odrinili na vojsko. In to je bilo čudovito lepo, kako so vsi naenkrat skočili na noge, cel narod, kako so kriknili in se zapodili čez meje v turško deželo. Pognali so Turke, podili jih pred seboj, uresničevali davne sanje naroda, davne vroče želje in kropili s svojo toplo, rdečo krvjo hribe in doline, kjer so pred stoletji poraženi in pomandrani umirali davni dedje.

Vsi časopisi so bili polni vojske, junaštva, zmag. In vse to je vabilo, mamilo . . .

Življenje! Tam doli na Balkanu je zašumelo življenje, zapipelo, zapelo svojo močno, drzno pesem. Življenje je vzdignilo tam doli svojo rdečo zastavo, da je zafrfotala čez gore in planjave, kakor ptica, oznanjujoč svobodo. Štirje narodi so vzdignili svoje glasove, zavriskali svoje vroče, pogumne, bojne pesmi in sprožili kanone, da je grmel cel Balkan v mogočnem odmevu. Silno in divje je zaplapolalo staro sovraštvo v srcih in unuki in praunuki so s svojimi bajoneti pisali stare obračune med seboj in tlačitelji. Stari grehi so se zbudili in so zahtevali zadoščjenja. Dedje v grobovih so se zgenili, suženjstvo, ki so ga trpeli, je klicalo po maščevanju in solze ponižanih pramater so zapekle unuke v dušo, da jih plačajo s krvjo. Vstala je stoletja mandrana, tisočkrat žaljena, zaslužnjena prošlost narodov balkanskih in je terjala oko za oko, zob za zob.

Tedaj je izginil iz tega vedno veselega, lahkomišljenega, grešno zadovoljnega mesta in je odšel k njim, ki so se borili za svobodo svojih bratov in za domovino.

Oh, opojna pesem je donela vsepovsod. Mladeniči in starci so se tlačili okrog vojaren, kjer se je delilo orožje. In z iskrenimi očmi so ponujali svojo toplo, penečo kri, da jo razlijejo po soteskah in ravnica, da poškropijo stoletja zaslužnjena tla uverjeni, da bo zemlja, ki jo bodo gnojili s svojim rdečim živlenskimi sokom, blagoslovljena, da bo rodila dober sad

Kakor val se je valila množica proti jugu. Kakor povodenj je drla čez albanske planine k morju in doli čez Marico, krvavega spomina, preko skalnatih hribov in globokih močvirjev doli do Cataldže do starodavnih zidov, ki so videli barbare in selitev narodov in ki so zadnja vrata bleščečega, zlatega Carigrada.

In vsa pota in vse steze so zaznamovali s svojimi trupli in ni bilo soteske in ni bilo doline, ki jo niso rdečili s svojo srčno krvjo. Ob vsaki trdnjavi, ki jih je zadrževala, jih je umiralo na stotine in tisoče. Vsako volčjo jamo so morali napolniti s svojimi ranjenimi, razbitimi, umirajočimi telesi, strahu in groze poln most za one, ki so šli za njimi, čez nje do zmage. Vinogradi po klancih so bili poškropljeni s človeško krvjo in po rožnih poljih na ravnica so ležali mrtvi, kakor suho listje v jeseni.

Srečni tisti, ki so umrli že v začetku. Takrat je bila v krvi še ona divna pijanost prve navdušenosti; v srcu je bilo še ono sveto in plemenito pričakovanje mučeniške smrti; vsak je videl samo cilj, bleščeč, prekrasen, namreč cilj celega naroda, — ah! in posameznik je bil še radostno, še ponosno pripravljen, da tudi on plača pot k njemu, k zmagi, s svojo krvjo in svojim življenjem. Drli so v smrt mladi, navdušeni, ognjeni, žrtvujoč z vzvišeno gesto sebe in svoje bitje. Oh, toliko je bilo moči in sile v začetku v slehernem srcu!

Ali polagoma so otrpnevali živci. Vsled nečloveškega napore, neopisljivega, trpljenja, stradanja in tisoč muk je slabelo telo in v dušah je pojemal počasi divni plamen, slabel, ugašal. Tedne in tedne je lil izpod neba dež, neprenehoma, z vztrajnostjo, ki je vzbujala v srcih temen obup. Povsod blato, močvirje, mrzla mokrota, ki leze v kosti, ledeni kri, ubija misli. Ah, in vedno naprej! Brez kraja, brez konca naprej! In vedno grmenje topov, bitke, kri, umiranje, obupno stokanje, kletve in jok, groza in trpljenje pekla.

Počasi se je utihotapljal v dušo trepetajoč, truden strah pred smrtjo. Tako nepravična je smrt, brez smisla! Plašne misli nimajo več sile in moči za visok polet, vera v cilj postaja bleda, brez radosti . . .

Zakaj umirati tako zgodaj pred vrati življenja?!

Vselej, kadar je bilo treba zopet v bitko, v ogenj, je bilo treba zbirati v sebi novih močij, govoriti si, dokazovati, pridigovati! Sram te bodi, saj nisi plašljivec! Sramota je, bati se, tožiti, jadikovati! . . .

In v bitki je bil vsak še enkrat tako pogumen, samo da si dokaže, da je še junak.

Ali ko je minilo razburjenje boja, polastila se je obupna žalost duše. Zakaj, zakaj?! . . . Niti to ni življenje, ono lepo, krasno, pravo, resnično, blagoslovljeno življenje! To poleganje v mokrih jarkih, roke raztrgane, razpraskane, ustnice krvave in razpokane, lasje in brada zanemarjena in divja. In na telesu cunje, polne grozne, gnjusne golazni, noge otečene, pokrite z ozeblinami, obute v trde, raztrgane čevlje, vsak korak bolečina. Nič toplega za jesti, nobenega ležaja, da se trudno telo na suhem odpočije. Živiš in ležiš, kakor zver v gozdu.

Tudi on je postal malodušen. Kakor strupena kača se je zagnezdila v njem želja za obstanek, za golo življenje, oni grdi, nizki instinkt življenja, ki ga je preziral in ga ni mogel zatreti v svoji duši. Da, če bi se vrnil tudi on domu med junaki, ovenčanimi z bojno slavo, utrjen v sebi za celo življenje, ponosen na uspehe, ki so tudi njegovi! Potem bi se pač izplačalo, da živi, kakor garjev pes. In niti v tem slučaju ne. Tako ne. Preveč časa je za razmišljanje, za filozofiranje, če je vojska, če so vse te peklenške groze dostojne človeka, če ni ta iz sužnosti iztrgana zemlja plačana predrago, prekrvavo . . .

Samo štiri tedne bi bil smel trajati boj. Ne, dlje ne! Dlje, kakor štiri tedne ne izdržijo živci.

Kdor je videl toliko krvi, kdor je sam ubijal, ta ne bo več sanjaril o vojni slavi, o kateri pevajo vse tiste junaške pesmi v čitankah. Ne, ne, gnjusno je vse, grozno, strašno!

Vsak dan si iz nova morilec, skrunitelj mrtvecev . . . , vesel samo, da je še tvoje lastno telo nekoliko živo in celo za silo. Že tedne imaš raztrgane čevlje, tvoj tovariš ima boljše. In kadar pade, zadet smrtno od sovražne kroglje, misliš samo na njegove čevlje, ki jih boš zdaj ti lahko obul. V bitki si, v ognju svojemu častniku rešiš življenje, tvegaš sam svojega desetkrat zanj . . . A drugi dan bi ga zadavil z rokami, ker ima cigareto, ker ima požirek konjaka, a ti nimaš nič . . . O, proklete misli! Zločini, storjeni stokrat v mislih, neizvršeni in vendar oskrunjujoči dušo!

Ne, dlje ne, kakor štiri tedne! Prve dneve je kri še prekrasno rdeča, cel narod objokuje prve žrtve zmage. Potem pa je kri črna, ima neprijeten duh in vsi junaki postajajo trudni, apatični; vojaki in narod se pogrezajo v temen, žalosti poln obup. Prve zmage so krasne, veličanstvene, pozdravljene z radostnim ponosom, priborjene s plemenito požrtvovalnostjo. Potem pa je vse nekaj mehaničnega, rezignacija brez moči in veselja, s katero se stopa v smrt. V začetku bojuje vsak iz lastne notranje potrebe, vsak sam hoče naprej, osvajat, zmagovat, umirat. Poznejše se stopa v bitko po zapovedi, ker pač mora biti tako, ker je človek vstvarjen, da vrši do zadnjega svojo dolžnost rad ali nerad. Vsi visoki cilji se izgube izpred oči. Samo sedajnost občutiš, vidiš siromašno, ubogo, trpinčeno svoje telo! Sam sebi se človek smili, srce se ti krči nad lastno žalostno bedo, nad svojim lastnim, mladim, ranjenim izstradanim telesom . . .

Tedne že se je potikal po ilovnatih, umazanih, mokrih podzemskih jamah. Strašen mraz je zavladal nad Balkanom. Sneg je zapadel visoko, mrzli viharji so se gnali čez gore in planjave in vojaki so bedno zmrzovali. Kakor neusmiljen tiran se je plazila ledena smrt po neizmernem belem prostoru in je udarila s svojo trdo roko zdaj tega zdaj onega v zatilnik, da se je zvrnil in zaspal na veke. Vojaki na stražah so otrdeli in zmrznili brez glasu in brez odpora. Smrt je imela lahko delo pri večini teh ubogih revežev, ki so bili oslabiljeni od nečloveških naporov in krutega stradanja. Pogum je umiral v srcih ob tej neopisljivi zimi, v belih, visokih nasipih, v mrazu, ki se je ob vsakem dihu, kakor oster nož zarezal v grlo in prsa. Vsak je imel ozeblino in rane. Mnogim so odmrznili prsti na rokah ali nogah, odpadli in povzročali neizmerne bolečine. Vse je otrpnilo v duši in v srcu. Prepričanje, da je plemenito in krasno vojevati za svobodo zasužnjenih bratov, navdušenje, zavest zmage, — vse . . . tudi smrtno sovraštvo do nasprotnika . . .

Grmenje topov, ves ta strašen hrum boja, ki sta ga dušila zdaj zima in sneg, vse to barbarstvo ubijanja, trpljenja . . . Ah, vse je brezmiselno, strašen posmeh človečanstvu! . . .

Mogoče, da bo narod čez petdeset, sto let užival plodove te vojske, da bo miren kmet oral ta polja, ki so mu ga bratje priborili in škropili s svojo krvjo, gnojili s svojimi telesi . . . Ali mi, mi?! O mi mladi, ki še niti okusili nismo življenja! Kdovekje za gorami bi nam bila morda vzcvetela lepa, mirna sreča, našli bi si bili ženo, otroke bi imeli ž njo, delali bi, koristili narodu in človečanstvu.

Kakor da so se zbudile iz spanja, so zarojile misli v njegovi glavi . . . O, gotovo bi bil kaj dosegel . . . kaj posebnega . . . Volili bi ga za tribuna v parlament, govoril bi ljudstvu govore . . . Kakor žareče iskre bi metal nove ideje, nove porive v duše svojega ljudstva . . . Vstvarjal bi koristne zavode, ljudstvo bi ga blagoslavljal . . . Krilil je z rokami in kričal bobneče besede v vihar . . .

Vse je belo naokrog, zapuščeno, žalostno do smrti. Nikjer tolažbe, miru očesu. Oh, umirati tako! Tako bedno, tako neizrečeno zapuščeno! Tam v Srbiji in na Bolgarskem bodo spomladi jokale mnoge vdove, zastonj bodo spraševali otroci po očetu. Sosedje jim bodo pač rekli: Oče vaš je umrl junaško! Za domovino, za brate je umrl! Ampak ne vselej se bo plačala otrokom s kruhom kri očeta, ki jo je pretil za njih vse, za cel narod.

Noč je padala. Solze so zmrzovale na trepalnicah, zemlja je pokala, mráz pel v zraku, kakor bi se drobilo steklo. Vojaki so se stiskali eden k drugemu, ali tisti, ki niso bili v sredi, se niso prebudili vsi, ko se je blede dan budil nad belo planjavo . . .

Truden je bil. Njegovo srce je bilo prazno; leno in težko so se premikale misli v možganih. In zmisli si je, kako je odšel takrat z doma iskat življenje. Nestrpen je bil; ni se poslovil ne od očeta, ne od matere . . . Ampak samo umiranje videl . . . Enkrat, pozneje morda bo prišlo življenje, resnično, mirno, blagoslovljeno življenje . . . Ampak zdaj je zima, topovi grmijo in povsod preži smrt. Ko bodo rože cvetele po leti, ko bo solnce toplo, zrak mehak, kakor poljub . . .

Pogledal je doli po sebi. Kakšni žalostni ostanki človeka! . . . Tedne že ni imel svežega perila na telesu . . . In tudi duša vsa obubožana! . . . Kje so vse lepe sanje? Kje je zlat, prekrasen cilj, ki se je tako dolgo blestel pred očmi?! In vojska? . . . Oh, vojska je v resnici tako obupno, tako žalostno drugačna, kakor one krasne junaške pesmi v knjigah. Topovi, šrapneli, bombe, puške, bajoneti in strašno mnogo krvi, strašno mnogo mrtvecev. In ta zopern duh, ta strašen duh po bojnem polju, po mrličih, ranah . . . In te grozne, črne vrane, ki mrličem, — junakom, — zmagovalcem, — kljujejo oči iz glave!

Kaj je to življenje?! O, kje je življenje?

In je zakričal na ves glas, kolikor je mogel: „Kje je življenje?!“

In skočil je iz okopa in začel je bežati, kakor brez uma čez trdi, beli sneg ravnice.

Kje je življenje?

Tekel je, tekel, kakor da njegove noge niso polne ran, boleče, krvaveče. Tekel je, kakor vesel, razposajen deček, ki skače od veselega nepokoja.

Že se je opotekal, a še vedno je bežal naprej . . .

V zraku so zapiskale kroglice, ena, pa zopet ena, vedno več. In nakrat se je spotaknil, padel . . .

Rdeča, prekrasno rdeča, sveža, rdeča kri je kapala v sneg. Kakor zastava . . .

Oči so se mu zasvetile. Ta lepa, mlada, rdeča kri! Kakor rdeče rože . . .

Kje je življenje?! Kje je življenje?! . . . so zašepetale uboge, razpokane ustnice v suhem, umazanem obrazu.

In je umrl.

Vrane so prišle k njemu in po noči psi.

Življenje je iskal, a našel je samo smrt . . .

Ta moda!

Otroška blebetavost.

Iz tega blaga naredite mi novo obleko, toda le pod tem pogojem, da bo v treh dneh gotova, pozneje bi lahko ne bila več po najnovejši modi.

Micika: „Jutri, ljuba teta, pridem k tebi s svojo sestrico Juičko čestitat ti za god. Prosim te, teta, lepo se umij, preden pridem.“
Teta (iznenadena): „Zakaj pa se imam umiti, Micika?“
Micika: „Ker so mati rekli, da vsaka dobi krono in potico, ako ne bo teta „umazana“.“

Bogomil Kafka.

otroku napravila zares čudež. Otrok je takoj ozdravel in zdaj Vam pošiljam njegovo fotografijo, ki Vam najbolje pokaže, kako se je Vaša moka pri našem 14 mesečnem Vašičku obnesla. Dozdaj ne je nič drugega, kakor Vašo otroško moko z mlekom, in sicer 5 krat na dan. Vašo dobro otroško moko vsakemu toplo priporočim.

Dvořáková Boža, gostilničarka, Pištín, 30./IV. 13: Pošljite mi zopet 2 kg Vaše otroške moke, ki našemu Ladičku tako neizmerno gre v slast.

Felcman Alojzij, Nekoč, 18./IV. 13: Vaša otroška moka naši Eluški prav posebno ugaja.

Fritscher Marija, soproga tehn. uradnika v tovarni, Oroszka na Ogrskem, 25./IV. 13: Prosim Vas uljudno, da mi pošljete 5 kg. Vaše otroške moke — po poštnem povzetju. Upam, da jo kmalu dobim, ker naša hčerka po njej le drhti. Jako ji tekne in le jo hoče papkati. Prihodnjič Vam pošljem njeno sliko. Za izvršeno pošiljatev zahvaljujem že zdaj.

Fuchs Andrej, črevljar, Preštice, 22./IV. 13: Pošljite mi poštno obratno 2 kg otroške moke, ker nam že zmanjkuje in našemu otroku prav ugaja. Zato jo hočem tudi vsakemu priporočiti.

Gerl Marija, mizarjeva žena, Praskolesy, 10./IV. 13: Usojam si Vam poslati fotografijo naših ljubih dvojčkov, Maričke in Jarmilke. Fotografirani ste v 2. letu. Prikrmovali smo ju z Vašo otroško moko, ki se je pri njuju posebno

obnesla. Nikdar nista bolehalo za katarjem, zobke sta dobili, ne da bi tega zapazili in v enem letu sta že shodili. Vaša otroška moka je zares priporočila vredna. Prosim Vas, da ju uvrstite med male Vydrovčane, da Vam tudi napravita reklamo.

Heřt Ant., kurilec, Obrnice pri Mostu, 24./IV. 13: Pošljite mi bržkobrž Vašo otroško moko, ker naši Vlastici gre neizmerno v slast.

Holý Alojzij, kmet, Malý Újezd, Slabce pri Rak., 15./IV. 13: Bodite tako uljudni in pošljite mi znovič 1½ kg otroške moke, ker se je tako dobro pri nas obnesla.

Holzbauer Václav, kmet, Oustí, Větrný Jeníkov, 28./IV. 13: Pošljite mi poštno obratno 3 kg Vaše otroške moke, ker nam je že pošla in naša dekletca nočejo nič drugega jesti.

Horák Franc., učitelj, Ječovice, p. Ředhošť, 14./IV. 13: Izvolite mi, prosim, zopet poslati 3 kg Vaše nenadomestljive otroške moke. A pošljite jo le brž, ker nam že zmanjkuje. Za drugo odločno ne maram. Bodite uverjeni, da Vašo moko vsakemu priporočim, ker sem prepričan o njeni izvrstni kakovosti.

Janderková Marija, Maršovice, Loděnice, 29./III. 13: Pošljite mi takoj 3 kg Vaše izvrstne otroške moke.

Janota Jožef, učitelj, Nedakonice, p. Polešovice, 29./III. 13: Z Vašo otroško moko smo popolnoma zadovoljni, posebno naš otrok, kateremu gre neizmerno v slast.

Jáček Jožef, tesar, Bytchov, Jizerodoli, 24./IV. 13: Pošljite nam znovič Vašo izvrstno otroško moko, naši mali Jurici neizmerno tekne.

Jirásek Jožef, veleposestnik, Ječovice, Ředhošť, 8./IV. 13: Odkar prikrmujemo našo Jurico z Vašo izvrstno otroško moko, očitno napreduje. saj ji tudi gre v slast. Izrekam Vam svojo dolžno zahvalo. Prizadenem si, da za njo dobim še veliko drugih naročnikov.

Kafka Bogomil, strugar in pipar, Nyesnersberg, Setzdorf, Avstr. Šlezija, 18./IV. 13: Tudi jaz si dovoljujem poslati Vam fotografijo našega malega Bogomilčka, ki ga od 3. tedna njegove starosti prikrmujemo izključno z Vašo otroško moko. Kakor slika kaže, mu prav ugaja, ker je bil s početka slaboten in nevečen, da smo se bali že za njegovo življenje. Zdaj je že zdrav, čil in vesel, tudi Vaša kava mu že tekne. Fotografiran je v 21. mesecu in je po mnenju drugih jako dobre rasti.

Tonček in Jarmilka Kramule.

Štěp. Lhota, Jilemnice, 14./IV. 13: Pošljite nam hitro Vašo otroško moko. Naša Francika se je na njo hudo navadila, saj jo je tudi izlečila od črevesnega katarja.

Loosova Pavla, Horní Litvínov, Berggasse, 13./IV. 13: Pošiljam Vam fotografijo našega malega Dragotínčka, ki smo ga od 3. mesca hranili z Vašo otroško moko. Fotografiran je v 11. mesecu, moke je dozdaj pojedel 4 kg. Prav posebno se je pri njem obnesla, zato jo tudi vsakemu priporočim.

Mašková Neža, veleposestnikova soproga, Zátavi, Pisek, 29./IV. 13: Blagovolite mi poslati 1 kg Vaše otroške moke. Naši hčerki neizmerno diši.

Maupic Stanislav, posestnik, Boseň, Mnichovo Hradiště, 28./IV. 13: Pošljite mi nemudoma 3 kg otroške moke, naša Marička namreč za drugo ne mara, samo ta ji gre v slast.

Němeček Jožef, kolar, Čilec, p. Nymburk, 14./IV. 13: Pošiljam Vam podobico našega Pepčka, katerega preživljamo skoro od njegovega rojstva z Vašo izvrstno moko. Kako mu prija, vidi se najbolje na priloženi sliki. Fotografiran je bil, ko je bil 6 mesecev star.

Novák Václav, kmet, Domorazy, Žichovice, 24./IV. 13: V naši družini se je zgodil vesel dogodek, rodila se je nam mala Vydrovčanka, katero že zdaj prikrmujemo z Vašo imenitno moko, ki ji jako diši.

Novotný Franč., kmet, Polipsy, Kácov, 30./IV. 13: Prosim Vas, da mi pošljete zopet 3 kg Vaše otroške moke, ki našemu ljubemu fantiču tako zelo ugaja.

Novotný Karol, kolar, Stračov, Nechanice, 6./V. 13: Plačam račun za Vašo izborno otroško moko, ki se je pri naši Manički tako dobro obnesla. Zdaj jo kupujemo pri g. Beškaku v Hořicah.

Pepček Němeček.

Kramule Anton, slikar, Nova Paka, 15./IV. 13: Pošiljam Vam sliko naših majhnih Vydrovčanov Tončka in Jarmilke, ki zdaj pijeta Vašo dobro žitno kavo, od 14 dni svoje starosti pa sta bila prikrmlejana z Vašo imenitno otroško moko.

Křivohlavý Jožef, steklar, Košťany pri Toplicah, 23./IV. 13: Prosim Vas, da mi zopet pošljete 2 kg otroške moke, ker našemu Henriku neizmerno ugaja. Dobil je že 2 zobka, zraven pa ni bolehal. Zdaj je 9 mesecev star in tehta 8½ kg.

Lebeda Jaroslav, učitelj,

Dragotin Loos.

Oplatek Jela, soproga računovodje, Trst, Via Comerciale, 30./IV. 13: Blagovolite mi poslati kakor zadnjič Vašo otroško moko K 6.—. Naša Erna jo neizmerno rada papa, a ker je preveč debela, dobi jo le dvakrat na dan.

Opršal Ivan, kočijaž pri knezu Schwarzenberku, Toužetín, Vrbno n. Lesy, 19./IV. 13:

Pošljite mi 3 kg Vaše otroške moke, ker našemu Janezku tako hudo ōdiši. — **Petr Jožef**, črevljár, Bohuslavice, Pořiči pri Trutnovu, 9./IV. 13: Bodite tako dobri in pošljite mi 2 kg Vaše otroške moke in sicer poštno obratno. Ravno smo jo porabili in našemu Miloslavku neizmerno ugaja.

Pouzlar Janez, godec, Jaronín, Brlohy, 11./IV. 13: Blagovolite mi poslati 2 kg Vaše otroške moke. Za poskušnjo sem si jo naročil 1 kg in nekaj časa nisem je več naročil. Zdaj pa vidim, da jo moram znovič naročiti, ker naš Venovšek boleha. Kjer otrok nima materine hrane, tam je Vaša

Bronica Průcha.

moka res nenadomestljiva in za otroka nujno potrebna.

Průcha Ant., žel. uslužbenec, Most, 16./IV. 13: Pošiljam Vam sliko naše Bronice, ki jo že od 3. mesca preživljam z Vašo otroško moko. Po svojem rojstvu je bila rahlega zdravja, mati je ni mogla dojiti in je morala uživati samo Vašo otroško moko, ki ji izvrstno ugaja, kakor slika kaže. Odkar jo hranimo z Vašo moko, je vedno zdrava in čila kakor veverica. Zdaj je 9 mesecev stara, ima 8 zobkov in kmalu bo že shodila. Veselje jo je gledati, kako očitvidno raste. Zavoljo tega je Vaš češki izdelek vsega priporočila vreden.

Přikal Jožef,

krojač, Roseč 3, Osová Bytyška, 24./IV. 13: Pošljite mi 3 kg Vaše otroške moke, ker ž njo že od 8 tednov prikrmuje mo našega malega Pepčka. V enem mescu je postal za 1 kg težji.

Salač Franč., posestnik, Lipník, Vlkava, 1./V. 13: Usojam si Vam poslati fotografijo našega Ladička, ki ga hranimo edino z Vašo neprecenljivo otroško moko. Fotografiran je bil v 10. mescu, zdaj ima tudi že zobke. Vzlic slabemu vremenu nikdar ni bolehal. Kmalu bom znovič naročil. Uvrstite ga, prosim, med druge Vydrovčane.

Šmídová Frančiška, pleskarjeva soproga, Žel. Brod, 20./IV. 13: Dovoljujem si Vam poslati sliko našega malega Vydrovčana. Od 6 tednov ga prikrmuje z Vašo vse hvale vredno otroško moko, ki se je pri njem izvanredno obnesla, kakor slika kaže. Zdaj je 11 mesecev star in tehta 13½ kg. Jed mu gre v slast in brez Vaše moke bi ne mogel živeti. Vaš izdelek vsakemu priporočim.

Manička Votrubec.

Stanislav Šmíd.

Trubcová Štefaniya, profesorjeva soproga, Hodonín, 30./IV. 13: Z Vašo izvrstno otroško moko smo izredili že tri junake, močne kakor hraste.

Liduška Weber.

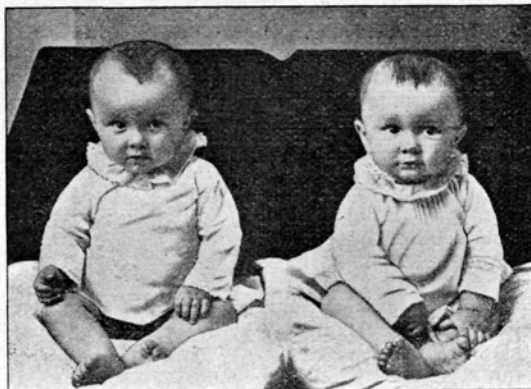
moko, ker imam zopet 14 dni starega sinčka.

Zajček Karol, mestni teh. asistent, Klatovy, 9./IV. 13: Usojam si Vam poslati fotografijo mojega sinčka Dragotina, kateremu je mati umrla 3 tedne po njegovem rojstvu. Štiri mesce smo ga hranili na razni način, otrok pa ni bil zraven zdrav. Še-le, ko si ga je vzela k sebi

njegova teta, oskrbnikova soproga gospa Ana Höllová v Rožmitalu ter ga krmila z Vašo otroško moko, je otrok takoj ozdravel, za to Vaš izdelek lahko vsakemu priporočim. Dne-6./IV. t. l. je bil eno leto star. Prosim, da ga uvrstite med druge Vydovčane, za kar se Vam že zdaj iskreno zahvaljujem.

Dragotin Zajček.

Vilovšek in Evženek Židek.

Židek Rikard, mesar, Frýdlant pri Mistku, 16./IV. 13: Dovoljujem si Vam poslati sliko naših dvojčkov, katera od 1. mesca prikrmujemo z Vašo otroško moko. Zdaj sta 12 mescev stara in vsak tehta 10 kg. Iz tega se vidi, da jim moka prav ugaja, zdrava sta kakor ribici. Na levi strani je Vilovšek, na desni Evženek. Vaš izdelek kot redilno sredstvo za otroke vsakemu prav toplo priporočim.

VSEBINA: ZVONIMIR KOSEM: Verzi. — ELVIRA DOLINAR: Na rajčkich. — TONE RAKOVČAN: Veruj. — FRAN LOČNIŠKAR: Ne strašite otrok s strahovi. — ANTON ZAJC: Brez naslova. — KSAVER MEŠKO: Bolnikove pomladnje sanje. — VERA: Glej! — FR. SVAK: Maščevanje ljubezni. — SILVESTER KOŠUTNIK: Čudna prisega. — JOSIP N.: Iz dnevnika Ivana Bobiča. — A. ZAVADIL: Jabolko v narodnih pripovedkah, basnih in pesnih. — KSAVER MEŠKO: Mir in boj. — Ob odru ponesrečene deklce. — ANTON SAVELJ: Usoda. — KSAVER MEŠKO: Večer po nevihti. — ZOFKA KVEDER: Šel je iskat življenje.

VERZI ŠIMONA LOMNICKEGA.

Vyđrovci oblati.

Destinka in Destinke.

Od teh dveh naj se pove resnica prava: kdor koli jih kdaj je, hvalo jim dava.

Desertka.

Pri desertu po gostiji, pravim Vam brez vsake šale, site sili v tovaršiji z okusom finim v novo slast.

Maslovka.

Kakor med se maslovke v ustih sladko tope, diše fino in prhke se pod zobmi drobne.

Juhine konzerve.

Nudlova.

Kdor pokusi eno žlico izvrstne juhe nudlove v kuhinji nahrulico: „Vsak ljub dan to mi kuhajte!“

Grahova.

Juha z Vydrovega graha imenitnega je žmaha. Kdor jo je, je zdrav ko hrust, vesel, korajžen, ko predpust!

Rižova.

Juhca, juhca rižova moja prava vižova, brez kraja in brez konca je rad zajemam z lonca.

Vyđrovo korenje za juho.

Slast imenitna, rajski vonj v tebi se taji. Kdor juho ljubi, pokusi naj: Kapljic par nalij! — Hvaležen boš, prijatelj moj za svet vse svoje dni.

Vyđrova otroška moka.

Otroška moka saperlot, ki boljše je na svetu ni, — človeški ves nam reši rod, ker deci tako dobro stri njihove prve, mlade dni.

Posijite na moj račun: (Blagovolite še podčrtati naročene izdelke, da se izognemo pomotam.)

Kč.	Šk.	Vrsta blaga	Cena		Skupaj	
			K	V	K	V
		„Vyđrovke“ žitne kave	4	50		
		Otroške moke	2	40		
		Steklenica za 1 kg otroške moke	—	80		
		Juhinih konzerv, mešanih v posameznih porcijah	1	50		
		Juhinih konzerv: gobove, grahove, letne, rezantne in riževe à 1/4 kg škatlija	1	50		
		Juhinega prilatka 1/4 kg steklen.	1	50		
		Oblatov maslenih škt. 25 kmô.	2	—		
		„ „ „ „ „ 40 „	2	—		
		„ „ „ „ „ 50 „	3	—		
		Šumetih bonbonov „Ambo“ škt. 50 kmô.	2	—		
		„ „ „ „ „ „Ambo“ škt. 40 kmô.	2	—		
		„ „ „ „ „ „s sidrom“ škt. 50 kmô.	2	—		
		Sadni bonbon „Bene“ škt. 25 kmô.	1	—		
		Buhtina, steklenica 1/4 kg	1	—		
		Borčice franc. (mlete) 1/2 kg stekl.	1	—		
		„ kremž. (zrnate) „ „	1	—		
		„Julepa“				
		Skupaj . . .				

Vyđrovko pošiljamo popolnoma posebej in vedno franko. Ostale izdelke pošiljamo franko le, ako presega račun K 6.—. „Julep“ pošiljamo le po železnici, vedno nefrankovano.

Cenik naših izdelkov :

Vydrova žitna kava poslana posebej v platnenih vrečkah, poštnine prosta 5 kg.	K 4.50
Otroška moka v zavitkih 1 kg.	2.40
Juhine konzerve (grahova, gobova, lečna, riževa in rezančna) v škatilji s 25 porcijami	1.50
Juhin prídátek, stekl. 1/4 kg.	1.50
Šumečí bonboni »Ambo« 50 kmd. K 2.—, 40 kmd. K 2.—, »s sidrom« 50 kmd. v škt.	2.—
Sadni bonbon »Bene«, 25 kmd.	1.—
Masleni obláti, zavitek s 25 kmd.	2.—
Obláti »Dezert delikát« zavitek s 50 komadi	3.—
Obláti »Destin«, s sadnim okusom, zavitek s 40 kmd.	2.—
»Buhtin«, začimba za pečivo v 1/4 kg. stkl.	1.—
Gorčica po franc. in kremškem načinu po 1/4 kg. stekl. po	1.—
»Julep«, sadni sokl (glej insert).	

Pošiljate od K 6.— naprej (izvzemši »Vydrovko« in Julepa) pošiljamo franco.

Vydrova továrna hranil, Praga VIII.

Izdaja in za uredništvo odgovarja založnik F. Vydra, Praga VIII. — Tiska B. Holinka, Praga VIII.

Ta list se ne more pošiljati kot tiskovina.

Blagovolite prilepiti vedno znamko za

5 vinarjev.

Naročnik:

Ime:

Stan:

Kraj:

Pošta:

Zelezniška postaja:

Datum:

Naznanilo:

Vydrova továrna hranil

Praga VIII.

(poštni urad Praga 22)